

**ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ 2ου  
ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ  
ΤΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ ΤΗΣ  
ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ**



14-17 Μαρτίου 1996  
2ο ΤΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ  
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

# 1. Αντίσταση στην κρίση και την παρακμή

Σε μια εποχή ραγδαίας διεθνοποίησης και ανακατατάξεων στην Ευρώπη και τον κόσμο που τροφοδοτούν νέες ανισότητες αλλά και προκλήσεις, η κοινωνία μας ωθείται στο περιθώριο, στην τροχιά μιας παρατεταμένης κρίσης.

Η ανεπάρκεια και ο αναχρονισμός των θεσμών της δημοκρατίας περιθωριοποιούν τον πολίτη. Τροφοδοτούν φαινόμενα δομικής ακινησίας, πολιτικής κρίσης, σήψης και παρακμής.

Οι αδιαφανείς και ανεξέλεγκτες διαπλοκές συμφερόντων πολιτικής εξουσίας, οικονομικής εξουσίας και ΜΜΕ εντείνονται, παράγουν διαφθορά και αλλοιώνουν την ουσία της δημοκρατίας.

Μέσα από τον ευτελισμό του δημόσιου βίου, η πολιτική χάνει την αξιοπιστία της. Η λαϊκή συμμετοχή στα κοινά περιορίζεται. Η ιδιώτευση και η αδιαφορία επεκτείνονται.

Η οικονομία έχει βαλτώσει στην αναπτυξιακή άπνοια. Η βελτίωση ορισμένων δεικτών είναι εύθραυστη και στηρίζεται στην ύφεση και όχι σε αναδιαρθρώσεις.

Οι ανισότητες σε πλούτο και δικαιώματα μεγαλώνουν διαρκώς. Ολοένα και περισσότεροι ωθούνται στη φτώχεια και την απόγνωση της ανεργίας. Η κοινωνία των 2/3 αποτελεί μια ορατή απειλή. Οι ποικίλες διακρίσεις και ανισότητες σε δικαιώματα φουντώνουν.

Το φυσικό περιβάλλον λεηλατείται και καταστρέφεται, το πολιτιστικό ευτελίζεται τραγικά.

Η διεθνής θέση της χώρας υποβαθμίζεται. Η κατάσταση στα Βαλκάνια παραμένει εύφλεκτη. Τα εθνικά μας προβλήματα χρονίζουν, χωρίς διορατική εθνική στρατηγική για την αντιμετώπισή τους.

Το τέλος της μεταπολίτευσης διαγράφεται πλέον στον ορίζοντα. Προγραμματικές προτάσεις, πολιτικές επιλογές, πελατειακές συμπεριφορές, κομματικές λειτουργίες που κυριάρχησαν την τελευταία 20ετία βουλιάζουν μέσα στην κρίση. Είναι υπό κατάρρευση κάτω από το βάρος διαρθρωτικών προβλημάτων που έχουν δημιουργήσει.

Αν η σημερινή κατάσταση συνεχιστεί, η πορεία ιστορικής παρακμής της χώρας θα γίνει μη αντιστρέψιμη.

Ευθύνη της σύγχρονης δημοκρατικής Αριστεράς αυτού του τόπου είναι να αντιταχθεί. Να εμπνεύσει και να εμπνευστεί. Να συμβάλει στην αποκατάσταση του κύρους της πολιτικής λειτουργίας. Να θέσει στην ημερήσια διάταξη το αίτημα της ριζικής αλλαγής στην πορεία της χώρας. Ο ΣΥΝ, η σύγχρονη ριζοσπαστική και οικολογική αριστερά, καλείται να παρέμβει αγωνιστικά για την ήττα της ασκούμενης κυβερνητικής πολιτικής, την ανανέωση, εξυγίανση και τις προοδευτικές ανακατατάξεις της πολιτικής ζωής, για την απόκρουση των νεοφιλελεύθερων επιλογών και τον προοδευτικό εκσυγχρονισμό της κοινωνίας.

Για να σωθεί η ζωή από την περιβαλλοντική καταστροφή. Να γίνει η κοινωνία δικαιότερη και πιά ανεκτική. Να αναπυχθούν όλες οι μορφές ελευθερίας. Να ζωογονηθεί η δημοκρατία.

## 2. Συνασπισμός: Αριστερή επιλογή μακράς πνοής

Ο ΣΥΝ φιλοδοξεί να εκφράσει τη σύγχρονη δημοκρατική, μαχόμενη Αριστερά της πατρίδας μας, πέρα από την παραδοσιακή σοσιαλδημοκρατία και το γραφειοκρατικό ολοκληρωτικό "σοσιαλισμό". Μια Αριστερά που υπερβαίνει τα διλήμματα και τις περιχαρακώσεις του ιστορικού σχίσματος του αριστερού κινήματος.

Ο ΣΥΝ αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς και στοχεύει στην Ενωμένη Ευρώπη των λαών και των πολιτών της. Μετέχει στο Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Νέων Αριστερών Δυνάμεων και αγωνίζεται για την οικοδόμηση μιας νέας Αριστεράς με οικουμενικό ορίζοντα. Φιλοδοξεί να συμβάλει, ως αυτόνομο ρεύμα ιδεών, πολιτικής και δράσης, στη στρατηγική προοπτική της συνολικής αναδιάρθρωσης της ευρύτερης και πολύμορφης αριστεράς, υπερβαίνοντας τις περιχαρακώσεις και τα πρότυπα της παραδοσιακής σοσιαλδημοκρατίας και του παραδοσιακού κομμουνιστικού κόμματος.

---

Διεκδικεί καθημερινά να καταξιώνεται ως μια αριστερά κινηματική, οικολογική, φεμινιστική, μια αριστερά των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των νέων αναγκών και αξιών της μεταβιομηχανικής εποχής, μια αριστερά δύναμη αντίστασης στις αλλοτριώσεις που προωθεί η νέα επικοινωνιακή εποχή.

Διεκδικεί να είναι δύναμη εθνική και ταυτόχρονα τμήμα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς, επιδιώκει να μετασχηματίσει την κοινωνία, με τη συνεχή διεύρυνση της δημοκρατίας μέσα από δομικές μεταρρυθμίσεις, κοινωνικές συγκρούσεις και ρήξεις που θα ανοίγουν το δρόμο για την υπέρβαση του καπιταλιστικού συστήματος, κόμμα αγώνων και εναλλακτικών προτάσεων, επιλογή μακράς πνοής για την σοσιαλιστική προοπτική, δύναμη προοδευτικού εκσυγχρονισμού, κοινωνικής αλληλεγγύης και οικολογικής εγρήγορσης.

Ο ΣΥΝ φιλοδοξεί να εμπνεύσει τις αριστερές δυνάμεις και ευρύτερα τους κοινωνικά ενεργούς και ευαίσθητους πολίτες της χώρας μας, άνδρες και γυναίκες, σε μια πορεία αντεπίθεσης της Αριστεράς στο προγραμματικό πεδίο, τις κοινωνικές διεργασίες και τη διαμόρφωση των αξιών και ιδανικών. Μια τέτοια πρακτική αναδεικνύει τη σημασία και το περιεχόμενο της κοινωνικής αλληλεγγύης ως συνεκτικού παράγοντα της κοινωνίας.

Ο ΣΥΝ αντιστέκεται στο πολιτικό κλίμα και τις ιδεολογίες του εθνικισμού, του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, του "ανάδελφου έθνους" και προβάλλει τα ιδανικά της ειρήνης, της πολυπολιτισμικής συγκρότησης, του σεβασμού των δικαιωμάτων, τη συνεργασία και την αλληλεγγύη των λαών της Βαλκανικής, την υπεράσπιση των ελευθεριών.

---

Ο ΣΥΝ αμφισβητεί έμπρακτα τους μύθους περί του τέλους της Ιστορίας και ότι δεν υπάρχει θέση για την Αριστερά στις σύγχρονες κοινωνίες.

Αντλεί δυνάμεις και πείρα από τις καλύτερες αγωνιστικές παραδόσεις του ελληνικού και διεθνούς εργατικού και αριστερού κινήματος. Επιδιώκει την προάσπιση των συμφερόντων των εργαζομένων και των κοινωνικά αδύνατων. Στηρίζει τα κινήματα και τους αγώνες για δικαιότερη κατανομή του πλούτου και περισσότερη δημοκρατία, γιατί χωρίς αυτά η ανθρωπότητα δεν μπορεί να επιβιώσει και αγωνίζεται για να είναι

σύγχρονα,μαζικά και αυτόνομα, μακριά από συντεχνιακές και γραφειοκρατικές αντιλήψεις.

Ενσωματώνει στην αντίληψη και πολιτική του την αρχή της ισότητας των φύλων.

Ο ΣΥΝ θεωρεί ότι οι ιστορικά ανισότιμες σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα-σχέσεις ιεραρχίας- ευθύνονται για ένα μεγάλο μέρος των ανισοτήτων του σημερινού κόσμου, στο βαθμό που διαπλέκονται με τις άλλες μεγάλες αντιθέσεις. Το γεγονός αυτό προσδίδει αντικειμενικά διαρθρωτική βαθύτητα και ριζοσπαστικό χαρακτήρα στο γυναικείο ζήτημα και κατατάσσει το φεμινιστικό κίνημα στα ριζοσπαστικά, ανατρεπτικά κινήματα της εποχής μας.

Ο ΣΥΝ υποστήριξε από την αρχή ότι διαφορά δεν σημαίνει ανισότητα. Τα φύλα είναι ίσα στο δικαίωμα να είναι διαφορετικά! Συμμερίζεται τη θέση ότι τα δικαιώματα των γυναικών είναι ανθρώπινα δικαιώματα. Δεσμεύεται να ενθαρρύνει, στηρίζει, εφαρμόζει εκείνες τις πολιτικές που αποσκοπούν στην ανακατανομή της εξουσίας ανάμεσα στα φύλα και στον ανακαταμερισμό των ευθυνών τους στην ιδιωτική και δημόσια ζωή. Προωθεί πάντοτε την ίση συμμετοχή γυναικών-ανδρών στα κέντρα των αποφάσεων. Προς τον σκοπό αυτό στηρίζει τα μέτρα των "θετικών διακρίσεων" που είναι απαραίτητα για το μεταβατικό στάδιο.

Ο ΣΥΝ φιλοδοξεί να εκφράσει τις ευαισθησίες για το φυσικό περιβάλλον, για να σωθεί και να γίνει ομορφότερη η ζωή στο χώρο μας, στη χώρα μας, στον πλανήτη. Επιδιώκει την πολιτιστική αναγέννηση της χώρας μας, για την αποτροπή της πολιτισμικής της παρακμής, για τον εκπολιτισμό της πολιτικής, τον επαναπροσδιορισμό των κοινωνικών αξιών και τη διαμόρφωση νέων. Αγωνίζεται εναντίον των φαινομένων συντηρητικοποίησης της κοινωνίας, της κυριαρχίας καταναλωτικών προτύπων, της άκρατης εμπορευματοποίησης, της υποταγής στην υποκουλτούρα, την παραπληροφόρηση.

Ο ΣΥΝ δεν έκρυψε ποτέ τις δυσκολίες και τις αδυναμίες του. Το εγχείρημα που αναλάβαμε δεν είναι εύκολη υπόθεση. Είμαστε ακόμη στην αρχή αυτού που ονειρευόμαστε, για την Αριστερά του σήμερα και του αύριο.

Αγωνιζόμαστε να το κατακτάμε διαρκώς και καθημερινά, με συλλογικότητα και αλληλεγγύη, μέσα από τον Συνασπισμό, μια αριστερή επιλογή μακράς πνοής.

---

Αυτή η γενική αντίληψη για τη φυσιογνωμία και την πολιτική δράση του ΣΥΝ σφραγίζει και διατρέχει όλα τα ιδρυτικά και συνεδριακά κείμενα εγκεκριμένα με ευρύτατη συμφωνία από τα μέλη του κόμματος. Αποτελεί το γερό θεμέλιο της αυτονομίας μας. Αυτονομία που δεν συνιστά κλείσιμο στον εαυτό μας, αλλά, αντίστροφα, όρο για ένα μεγάλο άνοιγμα στην κοινωνία, που μας επιτρέπει να αγωνιστούμε από διακριτές θέσεις για την αλλαγή των πολιτικών και κοινωνικών συσχετισμών. Οσο ισχυρότερο είναι το κόμμα μας, τόσο πιο αποτελεσματική θα είναι η συμβολή του στην οικοδόμηση της πλατιάς συμμαχίας κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων, που είναι απαραίτητη για ένα νέο συνασπισμό εξουσίας με στόχο το ριζικό μετασχηματισμό της κοινωνίας. Αυτή η αντίληψη σήμερα παραμένει όχι απλά ισχυρή και αναγκαία, αλλά αποκτά μια νέα επικαιρότητα, καθώς το πολιτικό σύστημα της χώρας βρίσκεται σε βαθιά κρίση και απαιτεί ριζικές τομές και διεξόδους, στηριγμένες σε σαφείς και σταθερές επιδιώξεις.

### 3. Ανορθωτικό Πρόγραμμα- Προοδευτικός Εκσυγχρονισμός: Η επείγουσα πρόκληση

Η ενίσχυση του Συνασπισμού, του πόλου της σύγχρονης δημοκρατικής μαχόμενης Αριστεράς στην πολιτική και κοινωνική ζωή και στις επόμενες εκλογές, σ' ολόκληρη τη χώρα, αποτελεί πρωταρχική προϋπόθεση για να αντιμετωπιστούν τα σημερινά αδιέξοδα, για να ανακοπούν η εθνική παρακμή, η κοινωνική αδικία, η σήψη και ο εκφυλισμός, για να διαμορφωθούν οι όροι της ανασυγκρότησης και του προοδευτικού εκσυγχρονισμού της χώρας.

Σε μια εποχή ιστορικών ανακατατάξεων στην Ευρώπη και τον κόσμο, η κοινωνία μας ωθείται στο περιθώριο, αδυνατεί να ανταποκριθεί στις προκλήσεις των καιρών.

Σε μια περίοδο επαναστατικών αλλαγών στην επιστήμη, την τεχνολογία και την παραγωγή, η οικονομία μας βαλτώνει στην τεχνολογική καθυστέρηση και την παραγωγική υποβάθμιση.

Σε μια ώρα που η κυβέρνηση μιλά για πρόοδο και ανάπτυξη, το βιοτικό επίπεδο του λαού συρρικνώνεται και η χώρα χάνει έδαφος στο διεθνή στίβο.

Σε μια στιγμή που απαιτείται η ενίσχυση του ρόλου των εργαζομένων στην παραγωγή και την κοινωνία, οι Έλληνες εργαζόμενοι ωθούνται στο περιθώριο, κατηγορούμενοι για μια κρίση της οποίας είναι θύματα. Η κατάσταση αυτή δεν μπορεί να συνεχιστεί.

Τα περιθώρια ανοχής έχουν εξαντληθεί.

Τα ημίμετρα, τα αποσπασματικά βήματα, οι αμυντικές πρακτικές δεν αρκούν.

Χρειάζονται συνολικές λύσεις, ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις και ρήξεις με το σημερινό τέλμα που να βελτιώνουν τη θέση των εργαζομένων στην κοινωνία, τη θέση των πολιτών, ανδρών και γυναικών, στο πολιτικό σύστημα. Να βελτιώνουν τη θέση της ελληνικής οικονομίας στο σύγχρονο ανταγωνιστικό κόσμο.

Χρειάζεται νέο σχέδιο για την κοινωνία. Ένα προοδευτικό σχέδιο που να αντιπαρατίθεται στις νεοφιλελεύθερες επιλογές και να συνδυάζει τη θετικότητα της συγκεκριμένης πρότασης, το δυναμισμό της κοινωνικής κριτικής και την ιδεολογική έμπνευση των αξιών της ελευθερίας, της συλλογικότητας και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Με τις προτάσεις που ακολουθούν και οι οποίες στηρίζονται και προωθούν το Πρόγραμμα του ΣΥΝ που εγκρίναμε στο Ιδρυτικό μας Συνέδριο, ο Συνασπισμός φιλοδοξεί να κεντρίσει το διάλογο και την αντιπαράθεση επί της ουσίας. Για να έρθουν επιτέλους οι προγραμματικές επιλογές στο επίκεντρο της πολιτικής αντιπαράθεσης. Για να μειωθεί το "προγραμματικό έλλειμμα" που χαρακτηρίζει τις αντιπαράθεσεις στην πολιτική μας ζωή.

---

Η ελληνική κοινωνία βρίσκεται στην τροχιά μιας παρατεταμένης και επικίνδυνης οικονομικής και κοινωνικής κρίσης. Τα πρώτα συμπτώματά της στα μέσα της δεκαετίας του '70 έδωσαν τη θέση τους σε μια διεύρυνση του χάσματος με τις άλλες χώρες της Κοινότητας στη δεκαετία του '80. Σήμερα η Ελλάδα καταγράφεται ως ο πιο "αδύνατος κρίκος" της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εξάντληση της εσωτερικής

δυναμικής του τύπου ανάπτυξης, που εδραιώθηκε στη χώρα μας εδώ και δεκαετίες είναι κραυγαλέα. Η αρνητική αυτή πορεία μπορούσε να αποτραπεί από ένα έγκαιρο και βαθύ εκσυγχρονισμό σ' όλους τους τομείς, που όμως δεν έγινε. Οι πολιτικές ευθύνες των δυνάμεων που κυβέρνησαν τον τόπο είναι ιστορικές.

Γίνεται επιτακτικό για τη χώρα μας να ανακόψει την πορεία ιστορικής παρακμής και περιθωριοποίησής της και να επιτύχει την ισότιμη συμμετοχή της στις διαδικασίες της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης.

Η Ελλάδα, βρίσκεται σήμερα μαζί με άλλες χώρες της ΕΟΚ, ουσιαστικά στη δεύτερη ταχύτητα προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και κινδυνεύει να βρεθεί στην τρίτη, να εκλιπαρεί δηλαδή μαζί με τρίτες χώρες τη συμμετοχή της. Για να το αποφύγει, οφείλει να κινηθεί ταχύτερα για να καλύψει τις αποστάσεις, να δημιουργήσει τους εσωτερικούς όρους που θα επιτρέπουν τη συμμετοχή της, να διαμορφώσει τις συμμαχίες της με άλλες χώρες, κύρια του νότου, να διαπραγματευτεί σκληρά με μέθοδο και συνέπεια για να υπάρξει ένας νέος προοδευτικός βηματισμός και στη χώρα μας και στην Ευρώπη.

Η πορεία δεν θα είναι ευθύγραμμη και ειδυλλιακή. Θα αποτελέσει το αντικείμενο επίπονων και σκληρών διαπραγματεύσεων, το πεδίο μεγάλων κοινωνικών και πολιτικών αναμετρήσεων.

Για να μπορέσει η Ελλάδα να είναι ουσιαστικά μέλος της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, στην πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, χρειάζεται επειγόντως ένα εθνικό ανορθωτικό και εξυγιαντικό σχέδιο προοδευτικού εκσυγχρονισμού, ανάπτυξης, δομικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών μεταρρυθμίσεων.

Η Ελλάδα μπορεί να ακολουθήσει μια νέα πορεία και να συμβάλει σε θετικές αλλαγές στην ίδια την πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χρειάζεται όμως να ξεπεραστεί αποφασιστικά μια γενικευμένη αίσθηση αδυναμίας, προχειρότητας και παράλυσης, που τροφοδοτείται από τον αναχρονισμό του πολιτικού συστήματος και την ιστορική ανεπάρκεια παρωχημένων πολιτικών ηγεσιών.

Ο ΣΥΝ επιδιώκει να εμπεδωθεί μέσα στην κοινωνία η αναγκαιότητα και η ρεαλιστικότητα ενός τέτοιου σχεδίου για την κρίσιμη δεκαετία που διανύουμε. Ο εκσυγχρονισμός που διεκδικούμε δεν είναι ουδέτερος. Είναι απόλυτα συνυφασμένος με ένα κοινωνικό και οικολογικό περιεχόμενο. Έχει ως συστατικό του την ανακατανομή του πλούτου και όχι τη διεύρυνση των ανισοτήτων, την αναβάθμιση και όχι την υποβάθμιση της θέσης των εργαζομένων, τη διεύρυνση της δημοκρατίας και όχι τον αυταρχισμό, την σωτηρία και όχι την καταστροφή του περιβάλλοντος.

Προβάλλει ιδιαίτερα τις προτεραιότητες που σηματοδοτούν τη σύγκρουση του εκσυγχρονιστικού και του αναχρονιστικού, του προοδευτικού και του συντηρητικού, του κοινωνικά δίκαιου και του κοινωνικά άδικου, της στενά τεχνικής και της κοινωνικής, οικολογικής και δημοκρατικής διάστασης που πρέπει να έχει αυτή η ανορθωτική προσπάθεια.

Οι στόχοι του ανορθωτικού σχεδίου οδηγούν στη συνολική ανόρθωση της ελληνικής κοινωνίας και στην έξοδο της από την οικονομική, την πολιτιστική και ηθική κρίση στην κατοχύρωση της ιδιαίτερης εθνικής και πολιτιστικής της ταυτότητας μέσα στο Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι. Διέπονται από τις αξίες της δημοκρατίας, της ελευθερίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης, της οικολογικής υπευθυνότητας, της συμμετοχής και του εκδημοκρατισμού του διεθνούς συστήματος.

Ο Συνασπισμός θεωρεί ότι η συζήτηση γύρω από το πρόβλημα της σύγκλισης αποτελεί μια πρόκληση και συνάμα μια ευκαιρία για να συζητηθούν τα ουσιαστικά προβλήματα της χώρας μας.

Για τον Συνασπισμό, το κρίσιμο και το πιο ουσιαστικό δεν είναι πώς η χώρα μας θα προσεγγίσει απλώς τους ονομαστικούς στόχους που αναφέρονται στη μείωση του πληθωρισμού, των ελλειμμάτων και του δημόσιου χρέους. Οι στόχοι αυτοί υπήρχαν και θα υπάρχουν και ανεξάρτητα από το Μάαστριχτ. Το κρίσιμο και ουσιαστικό πρόβλημα ήταν και είναι η ανόρθωση και ο εκσυγχρονισμός της χώρας, η εξασφάλιση της ικανότητάς της να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της εποχής μας, η πραγματική σύγκλιση της με τα πιο θετικά και πιο προωθημένα επιτεύγματα των ευρωπαϊκών λαών.

Η οικονομική σύγκλιση με την Ευρώπη προϋποθέτει μεγάλες ανακατατάξεις και νέες συγκλίσεις στο εσωτερικό της χώρας μας, πριν απ' όλα στο κοινωνικό επίπεδο, σε μια κοινή κατεύθυνση προοδευτική, εκσυγχρονιστική, ριζοσπαστική των δυνάμεων της εργασίας και της δημιουργίας. Προϋποθέτει υπέρβαση του σημερινού κατακερματισμού του κόμου της εργασίας και του πολιτισμού, υπέρβαση των ποικίλων αντιθέσεων μέσα από μια πορεία σύγκλισης των κοινωνικών κινημάτων και των αιτημάτων τους σε κοινούς προγραμματικούς στόχους. Μια τέτοια κοινωνική δυναμική θα είναι ο καταλύτης για τον εκσυγχρονισμό του πολιτικού συστήματος και για τη δημιουργία των πολιτικών όρων της σύγκλισης και της ανόρθωσης της χώρας.

## **4. Για μια κοινωνία δημοκρατική και ένα πολιτικό σύστημα ανοιχτό στο μέλλον**

Το αναχρονιστικό, συγκεντρωτικό και αυταρχικό πολιτικό σύστημα οδηγεί σε εκφυλισμό την αντιπροσωπευτική δημοκρατία. Ο πολίτης αποξενώνεται από την πολιτική, σπρώχνεται στο περιθώριο. Η πολιτική εξουσία συγκεντρώνεται σε λίγα χέρια, αυτονομείται, απομονώνεται από την κοινωνία και τους ελέγχους. Η οικονομική ισχύς, η πολιτική εξουσία και η ιδιοκτησία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης συνδέονται όλο και περισσότερο με αδιαφανείς δεσμούς σε ένα κυρίαρχο πλέγμα εξουσίας που παράγει διαφθορά και προκαλεί την παραμόρφωση των θεσμών.

Ολες οι μορφές λειτουργίας της δημοκρατίας αποδυναμώνονται εκτός από την εκτελεστική εξουσία που ενισχύεται αδιάκοπα. Η δημαγωγία και τα εκλογικά συστήματα που προσαρμόζονται στις επιδώξεις του κυβερνητικού κόμματος και της δικομματικής εναλλαγής είναι βασική όψη της βαθιάς αλλοίωσης της δημοκρατίας.

Η δημοκρατία για να επιβιώσει πρέπει να αναζωογονηθεί, να ενισχυθούν δηλαδή οι έλεγχοι και οι συμμετοχικές διαδικασίες. Η συνολική αναδιοργάνωση του συστήματος διακυβέρνησης γίνεται το κεντρικό πολιτικό ζήτημα, από την αντιμετώπισή του θα πάρει τα χαρακτηριστικά της η νέα εποχή.

Το σημερινό σύστημα διακυβέρνησης είναι αυταρχικό, λειτουργεί συγκεντρωτικά, περιθωριοποιεί τον πολίτη, παράγει την διαφθορά, καταπνίγει τη δημιουργική πρωτοβουλία, οδηγεί την κοινωνία στην αποτελμάτωση.

Η υπερσυγκεντρωμένη πολιτική εξουσία, συναντάται με την υπερσυγκεντρωμένη σε λίγους επιχειρηματικούς ομίλους οικονομική ισχύ και δημιουργεί ένα πλέγμα συμφερόντων πάνω από την κοινωνία.

Ο Συνασπισμός προτείνει ένα πρόγραμμα ριζικής δημοκρατικής θεσμικής ανασυγκρότησης για την εξυγίανση της πολιτικής ζωής. Οι αναγκαίες αυτές θεσμικές μεταρρυθμίσεις υπογραμμίζουν ότι το πρόβλημα της δημόσιας ζωής της χώρας είναι πρώτα και κύρια πολιτικό. Χωρίς ριζικές αλλαγές στις υφιστάμενες αναχρονιστικές πολιτικές, αντιλήψεις και πρακτικές, κανένας θεσμός, όσο προωθημένος και αν είναι, δεν μπορεί να λειτουργήσει ουσιαστικά και αποτελεσματικά. Αυτές οι μεγάλες ανατροπές στις κυρίαρχες σήμερα οπισθοδρομικές πολιτικές λογικές απαιτούν πριν απ' όλα την αφύπνιση των πολιτών και τη διαμόρφωση ενός μεγάλου κοινωνικού κινήματος αλλαγής και εξυγίανσης του πολιτικού συστήματος και ενίσχυσης του ΣΥΝ.

Ο ΣΥΝ προτείνει και διεκδικεί:

α) Περιφερειακή οργάνωση του κράτους και ουσιαστική αποκέντρωση. Μεταρρύθμιση και ανάπτυξη όλων των βαθμών της Αυτοδιοίκησης (Τοπική, Νομαρχιακή, Περιφερειακή) στον πραγματικό τους ρόλο με την άμεση μεταφορά της ευθύνης για τη λειτουργία της παιδείας, της υγείας, της χωροταξίας, της προστασίας του περιβάλλοντος, την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη και την αντίστοιχη μεταφορά των οικονομικών πόρων. Άμεση εκλογή των εκπροσώπων της αυτοδιοίκησης από το λαό, με απλή αναλογική,

β) Ανάδειξη της Βουλής σε πραγματικό κέντρο των πολιτικών αποφάσεων και των κεντρικών κοινωνικών ελέγχων σε όλες τις μορφές άσκησης της εξουσίας και της διαχείρισης του δημοσίου χρήματος.

Ριζική αναδιοργάνωση της Βουλής με βασικές κατευθύνσεις τη διαμόρφωση και την παρακολούθηση του προϋπολογισμού, τον προγραμματισμό και τη λειτουργία των δημόσιων οργανισμών, τη διάρθρωση και λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, τον έλεγχο και τη συμμετοχή στις διαδικασίες της Κοινοτικής νομοθεσίας, την άσκηση ουσιαστικού πολιτικού ελέγχου στο συνολικό έργο της κυβέρνησης.

γ) Για να αλλάξει το γηρασμένο πολιτικό σύστημα πρέπει να ανατραπεί ο δημαγωγικός, διπολικός τρόπος λειτουργίας της δημοκρατίας. Αυτό στη σημερινή Ελλάδα απαιτεί την άμεση καθιέρωση της απλής αναλογικής σε όλα τα επίπεδα.

δ) Ριζική μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης με στόχους την αποκομματικοποίηση, την αποκέντρωση, την ορθολογική διάρθρωση και την ευέλικτη παραγωγική λειτουργία της. Μακροπρόθεσμος προγραμματισμός των αναγκών της δημόσιας διοίκησης από Εθνική Επιτροπή που θα τελεί υπό τον έλεγχο της Βουλής.

Περιορισμός των προσλήψεων στις απολύτως αναγκαίες και μόνο με αδιάβλητο και κοινώς αποδεκτό σύστημα εξετάσεων. Μετακινήσεις με αξιοποίηση και αντικειμενική εφαρμογή του θεσμού των Μετατάξεων, για να καλυφθούν τα σημερινά κενά.

ε) Απαλλαγή της δικαιοσύνης από τον κυβερνητικό και κομματικό έλεγχο. Δημοκρατική ανάδειξη των ανώτατων λειτουργών, από ευρύτερο εκλεκτορικό σώμα.

στ) Θεσμικό πλαίσιο που θα αντιροπεί την ενίσχυση του ανησυχητικού για την πολυφωνία και τη δημοκρατία ολιγοπωλιακού φαινομένου στα ΜΜΕ. Το μέτωπο κατά της σύγχρονης "μιντιοκρατίας" και του παράλληλου εντεινόμενου ελέγχου της πολιτιστικής και αθλητικής ζωής από ένα στενό κύκλο ιδιοκτητών-επιχειρηματιών έχει καταστεί κεντρικό για την αντιμετώπιση της πολιτικής κρίσης και της αλλοίωσης της δημοκρατίας.



Απαιτείται ένα σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο που θα αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα φαινόμενα της υπερσυγκέντρωσης και των διαπλεκομένων συμφερόντων στο χώρο των ΜΜΕ αλλά και την τηλεοπτική ευτέλεια και παραπληροφόρηση. Η κατάσταση αυτή εγκυμονεί κινδύνους για την εύρυθμη λειτουργία του πολιτικού συστήματος και του δημοκρατικού πολιτεύματος, τον πολιτισμό και την αντικειμενική ενημέρωση των πολιτών. Απαιτούνται: συνταγματική αναθεώρηση των άρθρων που αναφέρονται στα ΜΜΕ, αναθεώρηση του πρόσφατου νόμου, αποφασιστική ενίσχυση του ρόλου του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ), λήψη μέτρων που θα κατοχυρώνουν και θα ενισχύουν το έργο των δημοσιογράφων και των άλλων εργαζομένων στα ΜΜΕ, ενίσχυση της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, κανόνες δεοντολογίας που θα πρέπει να επεξεργαστούν από κοινού το ΕΣΡ, οι εργαζόμενοι και οι ιδιοκτήτες των ΜΜΕ, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα φαινόμενα της ασυδοσίας και της προσβολής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ζ) Δημιουργία θεσμικών αντίβαρων που να αντιρροπούν την παντοδυναμία της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας και ιδίως του πρωθυπουργού. Αναβάθμιση του ρόλου της Βουλής.

η) Ριζική αναθεώρηση του Συντάγματος όπου θα αποκρυσταλλωθεί η αλλαγή του πολιτικού συστήματος,

θ) Ενίσχυση του ρόλου των κοινωνικών κινημάτων. Προώθηση ουσιαστικής κοινωνικής συμμετοχής στα κέντρα των αποφάσεων και των ελέγχων. Χάραξη μιας σύγχρονης “χάρτας δικαιωμάτων”, με επίκεντρο την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη και των μειονοτήτων.

## 5. Ενας κόσμος γεμάτος αντιφάσεις

Η Ελλάδα -χώρα Ευρωπαϊκή, Βαλκανική και Μεσογειακή- ζει έντονα τις διεθνείς εξελίξεις, που χαρακτηρίζονται από μεγάλη ρευστότητα, αναπότρεπτη τάση υπερεθνικών ολοκληρώσεων, απαίτηση για περισσότερη δημοκρατία σε όλα τα επίπεδα αλλά και ανασφάλεια, νέους ανταγωνισμούς και περιφερειακές κρίσεις. Η πορεία του αφοπλισμού έχει ανακοπεί και η τάση στρατιωτικοποίησης στη διεθνή ζωή παραμένει ισχυρή. Το τέλος του ψυχρού πολέμου, του διπολισμού, δεν συνοδεύτηκε από ένα νέο σύστημα διεθνών σχέσεων και από μια δίκαιη, ειρηνική και οικολογική παγκόσμια τάξη με εγγυητή της έναν εκδημοκρατισμένο ΟΗΕ. Η τάση των ΗΠΑ για παγκόσμια κυριαρχία στο όνομα της “νέας τάξης πραγμάτων”, αντιστρατεύεται αυτή τη δημοκρατική επιδίωξη. Ταυτόχρονα, μαζί με τους κινδύνους και τα προβλήματα στη νέα μεταβατική εποχή, συνυπάρχουν δυνατότητες για την εδραίωση της δικαιοσύνης, της γενικής ασφάλειας και της διεθνούς νομιμότητας. Απαιτείται η τολμηρή παρέμβαση της Αριστεράς, που θα συνδέει ακόμα πιο οργανικά και αποτελεσματικά την εθνική της στρατηγική με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και τον οικουμενικό ορίζοντα.

Στο κατώφλι του 2000, τεράστιες δυνατότητες για την ανθρώπινη ανάπτυξη ακινητοποιούνται ή καταστρέφονται. Η διεθνοποίηση, που αποτελεί αντικειμενική τάση, συντελείται με όρους λειτουργίας μιας ανεξέλεγκτης αγοράς, χωρίς την αντίστοιχη προώθηση δημοκρατικών κοινωνικών ελέγχων και παρεμβάσεων, με αποτέλεσμα, ανάμεσα στα άλλα, τη διεύρυνση των διεθνών και κοινωνικών ανισοτήτων, τη συγκέντρωση της οικονομικής ισχύος και του πλούτου στα χέρια μιας μικρής ομάδας χωρών του αναπτυσσόμενου καπιταλισμού, καθώς και των πολυεθνικών. Η βαθειά οικονομική και κοινωνική κρίση, η εξάπλωση της φτώχειας και της ανεργίας, η ένταση του κοινωνικού αποκλεισμού, συντελούν στην

αποδιάρθρωση του κοινωνικού ιστού, ευνοούν τη διάδοση των ναρκωτικών και άλλες σύγχρονες μάστιγες. Δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για την έξαρση του ρατσισμού, του εθνικισμού και του θρησκευτικού φανατισμού. Οι μεγάλες αντιφάσεις του σημερινού κόσμου και τα οξυμένα οικονομικά προβλήματα, όπως το οικολογικό και η δημογραφική έκρηξη στον τρίτο κόσμο, γεννούν κινδύνους για την ίδια την επιβίωση της ανθρωπότητας, που πρέπει να αντιμετωπιστούν αποφασιστικά.

Οι εξελίξεις αυτές επιβεβαιώνουν την ανάγκη για μια ισχυρή, σύγχρονη, δημοκρατική-ριζοσπαστική Αριστερά. Μια Αριστερά με οικουμενικό ορίζοντα, που αγωνίζεται να μετασχηματίσει την υπάρχουσα πραγματικότητα στη βάση των αξιών και των ιδεών του σοσιαλισμού, της ελευθερίας, της ανθρώπινης χειραφέτησης και αλληλεγγύης, της διευρυνόμενης δημοκρατίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της οικολογικής ισορροπίας. Ταυτόχρονα καθιστούν κεντρικό το πρόβλημα της δημοκρατίας και τη δημιουργία διεθνών πολιτικών θεσμών, που να απαντούν στα φαινόμενα της διεθνοποίησης και της παγκόσμιας αλληλεξάρτησης. Απαιτούν τη σύγκρουση με το νεοφιλελευθερισμό και τη ρήξη με το κυρίαρχο σήμερα μοντέλο ανάπτυξης, που στηρίζεται στο αλόγιστο κυνήγι του κέρδους και στη λεηλασία της φύσης. Φέρνουν στο προσκήνιο νέες αντιλήψεις για την ανάπτυξη, που προσδιορίζονται με τους όρους “βιώσιμη ανάπτυξη” και “συνανάπτυξη”, τις οποίες μια σύγχρονη δημοκρατική-ριζοσπαστική αριστερά πρέπει και μπορεί αξιόπιστα να υπηρετήσει. Ηδη παρατηρείται σε μια σειρά χώρες η απαρχή μιας στροφής προς τα αριστερά, με την εκλογική ενίσχυση δυνάμεων ενός πολύχρωμου αριστερού και οικολογικού φάσματος. Στα πλαίσια αυτά αξιοσημείωτη είναι η άνοδος κομμάτων που συμμετέχουν στο Φόρουμ των νέων αριστερών δυνάμεων της Ευρώπης.

Η σύγχρονη ριζοσπαστική δημοκρατική Αριστερά οφείλει να προχωρήσει σε νέες θεωρητικές επεξεργασίες και να προβάλει εναλλακτικές προτάσεις για ριζικές αλλαγές στον κόσμο. Να πρωταγωνιστήσει στην ανάπτυξη πολύμορφων κινημάτων και στο διεθνή συντονισμό τους, με στόχο τον εκδημοκρατισμό του ΟΗΕ και γενικότερα του διεθνούς συστήματος. Η κατάργηση του απαρτχάιντ στη Ν.Αφρική και η συμφωνία ειρήνης Παλαιστινίων-Ισραήλ, καθώς και η παγκόσμια κινητοποίηση κατά των πυρηνικών δοκιμών, η άνοδος των κοινωνικών αγώνων των εργαζομένων σε πολλές χώρες, αποτελούν πρόσφατα ελπιδοφόρα παραδείγματα για επιλογές που μπορούν να στηρίξουν το όραμα ενός άλλου κόσμου. Η οικοδόμηση ενός αποκεντρωμένου συστήματος παγκόσμιας ασφάλειας με βάση την αντίληψη της κοινής ασφάλειας, που έχει πολιτική, οικονομική, οικολογική και ανθρώπινη διάσταση, αποτελεί σημαντική προτεραιότητα. Η ισότιμη διεθνής συνεργασία, ο πυρηνικός και συμβατικός αφοπλισμός, η γεφύρωση του εκρηκτικού χάσματος Βορρά-Νότου, η απελευθέρωση πόρων για την κοινωνική ανάπτυξη, η απαλλαγή των ελάχιστα αναπτυγμένων χωρών από το βραχνά του εξωτερικού χρέους, η εξάλειψη της φτώχειας, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αποτελούν συστατικά του ίδιου αγώνα.

## **6. Ριζικός αναπροσανατολισμός στην Εξωτερική Πολιτική**

Μέσα στη ρευστότητα και τις αδιάκοπες αλλαγές του μεταψυχροπολεμικού κόσμου η Ελλάδα δυσκολεύεται να βρει το δρόμο της. Η εξωτερική πολιτική της, όπως διαμορφώθηκε ως τώρα από τις κυβερνήσεις της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ, βρίσκεται σε πολλαπλή αναντιστοιχία με το διεθνές περιβάλλον. Δεν ανταποκρίνεται στις νέες δυνατότητες για μια αναβαθμισμένη παρουσία της χώρας στην Ευρώπη, τα Βαλκάνια, το Μεσογειακό χώρο.

Η χάραξη μιας σύγχρονης, αποτελεσματικής και σταθερής εξωτερικής πολιτικής αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Πολιτική που θα στηρίζεται σε αυτόνομες πρωτοβουλίες ενεργού συμμετοχής της Ελλάδας στις διεργασίες για την ενοποίηση της Ευρώπης με όρους δημοκρατίας, κοινωνικής αλληλεγγύης, πραγματικής συνοχής και σύγκλισης, ειρήνης και ασφάλειας για όλους στις διεργασίες για την ειρήνη, τη συνεργασία, την πολυπολιτισμική και φυλετική συμβίωση στα Βαλκάνια, για τη σταθερότητα των συνόρων και την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των μειονοτήτων.

Στην κρίσιμη, μεταβατική φάση που διέρχονται τα Βαλκάνια μετά το τέρμα του διπολισμού, συσσωρεύονται οξύτατα προβλήματα που δημιουργούν επικίνδυνη κατάσταση. Οι εκρήξεις του εθνικισμού και οι επιχειρήσεις εθνοκάθαρσης για τη δημιουργία “καθαρών” εθνικών κρατών, η δύσκολη πορεία του εκδημοκρατισμού στις χώρες του Βαλκανικού Βορρά, η επεκτατική πολιτική της Τουρκίας, συμπλέκονται με την επιδίωξη των ΗΠΑ και άλλων εξωβαλκανικών κέντρων για τη διαμόρφωση σφαιρών πολιτικής και οικονομικής επιρροής.

Η συμφωνία για τη Βοσνία, που τερματίζει τον πόλεμο, επιτρέπει την εξομάλυνση των σχέσεων ανάμεσα στις πρώην Γιουγκοσλαβικές Δημοκρατίες και δημιουργεί δυνατότητες για ειρήνη και σταθερότητα στη Βαλκανική, παρουσιάζει και αρνητικές πλευρές: Τη μερική επισφράγιση των εθνικών εκκαθαρίσεων, που μόνο η διασφάλιση του δικαιώματος επιστροφής των προσφύγων στις εστίες τους μπορεί να αντισταθμίσει την επιβεβαίωση του κυρίαρχου στην περιοχή ρόλου μιας εξωβαλκανικής, ατλαντικής δύναμης -των ΗΠΑ. Η συμφωνία αυτή χρειάζεται να ολοκληρωθεί με την αποστρατικοποίηση των ζωνών όπου ενεδρεύουν κίνδυνοι επανάληψης των εχθροπραξιών με τη δημιουργία των προϋποθέσεων για την επιστροφή των προσφύγων στις εστίες τους. Ο ΟΗΕ πρέπει να μην παραιτηθεί από τις ευθύνες του και να μην αποξενωθεί από το ρόλο του για την παγίωση της ειρήνης. Είναι ανάγκη να διασφαλίσει τον πλήρη και ουσιαστικό έλεγχο των δυνάμεων που θα έχουν αποστολή να συμβάλουν στην εφαρμογή της συμφωνίας και στη διατήρηση της ειρήνης.

Χρέος της Ελλάδας είναι να συντελέσει, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που έχει, στη σταθεροποίηση της περιοχής, με πολιτικές πρωτοβουλίες που θα προωθούν τις ιδέες για ένα "Βαλκανικό Ελσίνκι" και για τη δημιουργία δομών πολιτικής, οικονομικής και πολιτισμικής περιφερειακής συνεργασίας, στην προοπτική της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Ο ΣΥΝ ζητά να ολοκληρωθεί η συμφωνία ανάμεσα στην Ελλάδα και την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, ώστε να συμπεριλάβει, χωρίς καθυστέρηση, την επίλυση του προβλήματος του ονόματος, με την αναζήτηση και εξεύρεση σύνθετης ονομασίας κοινής αποδοχής, από την οποία δεν θα αποκλείεται ο γεωγραφικός όρος Μακεδονία ή παράγωγό του. Προτείνει να ληφθούν άμεσα πρακτικά μέτρα εφαρμογής της συμφωνίας, που θα προωθήσουν την πολύπλευρη διμερή συνεργασία ανάμεσα στις δύο χώρες, στα πλαίσια ενός μόνιμου απ' ευθείας διαλόγου.

Το πρόβλημα της Κύπρου βρίσκεται σε μια κρίσιμη φάση. Η διαιώνισή του, για την οποία ευθύνεται η Τουρκία με την αδιαλλαξία της, αλλά και χώρες -μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ (ΒΡΕΤΑΝΙΑ - ΗΠΑ) με την παθητική στάση τους απέναντι σ' αυτή, φέρνει όλο και πιά κοντά τον κίνδυνο της διχοτόμησης με τη μια ή την άλλη μορφή.

Ο ΣΥΝ παραμένει σταθερά προσηλωμένος στην επιδίωξη λύσης του Κυπριακού, που θα βασίζεται στα ψηφίσματα και τις αποφάσεις του ΟΗΕ για ενότητα, ανεξαρτησία και κυριαρχία μιας Κύπρου αποστρατικοποιημένης, για μια δικοινοτική,

διζωνική ομοσπονδία, με πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Θεωρούμε, από τη σκοπιά αυτή, χρήσιμη και εποικοδομητική για το μέλλον, την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προς όφελος ολόκληρου του πληθυσμού της, ελληνοκυπριακού και τουρκοκυπριακού. Κρίνουμε ότι το “ενιαίο αμυντικό δόγμα” δεν εναρμονίζεται με την ανάγκη αναβάθμισης της διεθνούς υπόστασης της Κυπριακής Δημοκρατίας και ότι εγκυμονεί τον κίνδυνο μετατόπισης του Κυπριακού προβλήματος, από ζήτημα διεθνούς νομιμότητας σε υπόθεση ελληνοτουρκικής διαφοράς.

Πιστεύουμε ότι οι ελληνοτουρκικές σχέσεις δεν είναι δυνατό να παραμένουν μόνιμα εγκλωβισμένες στο τέλμα της ακινησίας. Η έξοδος από την ακινησία αυτή δεν μπορεί να επαφίεται στην αμερικανική “επιδιαιτησία”, που θέλει να διατηρεί τις ελληνοτουρκικές σχέσεις σε κατάσταση ελεγχόμενων κρίσεων. Ο ΣΥΝ τάσσεται υπέρ του διαλόγου ανάμεσα στις δύο χώρες, ενός διαλόγου που θα στηρίζεται και θα εξαρτάται από τη σαφή πολιτική βούληση των δύο πλευρών για τη βελτίωση του κλίματος, τη διαδικασία εκδημοκρατισμού της Τουρκίας, την καλή προετοιμασία των συνομιλιών και την ειλικρινή προσπάθεια επίλυσης των προβλημάτων που υπάρχουν: Ένα νέο Νταβός θα είναι άχρηστο και περιττό. Χωρίς ουσιαστική, εξάλλου, πρόοδο στο Κυπριακό, καμιά προσπάθεια βελτίωσης των ελληνοτουρκικών σχέσεων δεν μπορεί να φέρει αποτελέσματα.

Ο ΣΥΝ αντιστρατεύεται την τάση μιας ή περισσότερων χωρών για παγκόσμια κυριαρχία στο όνομα της “νέας τάξης πραγμάτων”. Υποστηρίζει την ανάγκη για ένα νέο, ενισχυμένο δημοκρατικό ρόλο του ΟΗΕ και του ΟΑΣΕ, ικανό να εξασφαλίζει την παγκόσμια ειρήνη μέσα από την ισότιμη συνεργασία. Η Ευρώπη της ειρήνης και της ανάπτυξης με οικολογική προστασία για την οποία αγωνιζόμαστε, έχει ανάγκη από ένα πανευρωπαϊκό, πολυδιάστατο σύστημα ασφάλειας που μπορεί να οικοδομηθεί μέσα από την αναβάθμιση και την ενίσχυση του ΟΑΣΕ. Στην προοπτική αυτή τασσόμαστε κατά της διεύρυνσης των ορίων δράσης του ΝΑΤΟ και υπέρ του στρατηγικού στόχου της κατάργησής του.

Ο ΣΥΝ είναι μια δύναμη εθνικής ευθύνης. Υποστηρίζει την ανάγκη εθνικής εγρήγορσης και γ'αυτόν τον λόγο είναι ριζικά αντίθετος στον εθνικισμό και την πατριδοκαπηλεία. Όλοι οι εθνικισμοί και οι ρατσισμοί που τις συνοδεύουν είναι ασυμβίβαστοι με τη Δημοκρατία. Η Δημοκρατία σέβεται τις μειονότητες, ενθαρρύνει τις ιδιαιτερότητες και βοηθά να αναπτυχθεί ελεύθερα η προσωπικότητα.

## **7. Ενεργή παρέμβαση για μια Ευρωπαϊκή Ένωση των λαών και των πολιτών**

Είμαστε σταθερά υπέρ της πορείας προς μιά ενωμένη Ευρώπη. Ο ΣΥΝ θεωρεί ότι το συμφέρον της κοινωνίας και του έθνους είναι από κάθε άποψη να βρίσκεται ενεργά και ισότιμα στη διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης. Αντιπασσόμαστε ωστόσο κατηγορηματικά στην οικοδόμησή της με βάση τη λογική των δυνάμεων της ανεξέλεγκτης αγοράς, του χρήματος, του ατλαντισμού.

Αγωνιζόμαστε για μιά ενωμένη Ευρώπη που θα οικοδομείται με όρους δημοκρατίας, κοινωνικής αλληλεγγύης, συνοχής και σύγκλισης, ειρήνης και ασφάλειας για όλους. Μιά Ευρωπαϊκή ένωση, όχι φρούριο μέσα σε ένα πεδίο οικονομικής αποσύνθεσης και δυστυχίας, αλλά ανοιχτή στις προσδοκίες των λαών της Ανατολικής Ευρώπης για στήριξη, συνεργασία και μελλοντική ένταξη, αλληλέγγυα με τους λαούς του Νότου.

Μια Ευρωπαϊκή Ένωση με δημοκρατική, ομοσπονδιακή πολιτειακή συγκρότηση, κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας και ουσιαστικές πολιτικές σύγκλισης και συνοχής, ενάντια στην εγκατάλειψη των πολιτικών σύγκλισης, στο όνομα της διεύρυνσης.

Αντιπασσόμαστε στην τάση να κυριαρχήσουν πολιτικές εθνικής ισχύος, νεορατσιστικές αντιλήψεις και πρακτικές και νεοεπεκτατικές βλέψεις. Ανησυχούμε για τη ραγδαία άνοδο της ακροδεξιάς και του νεοφασισμού σε μιά σειρά ευρωπαϊκές χώρες. Αν οι πολιτικές και αντιλήψεις αυτές δεν ηττηθούν, τότε η ευρωπαϊκή προοπτική απειλείται.

Η Ευρώπη δεν πρέπει να πάει πίσω. Δεν μπορούμε να επιστρέψουμε σε καταστάσεις που θα ρίξουν την ήπειρο στη λογική “ο καθένας για τον εαυτό του” και “όλοι εναντίον όλων”. Η Ευρώπη πρέπει και οφείλει να πάει μπροστά.

Η σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση χρειάζεται μιά αναζωογονητική πνοή σε ιδανικά, πολιτική και προγράμματα, ικανά να εμπνεύσουν ξανά τους λαούς, πράγμα που δεν το κάνουν ούτε οι νεοφιλελεύθερης έμπνευσης οικονομικές πολιτικές που σήμερα κυριαρχούν, ούτε οι τεχνοκρατικές αποφάσεις και η ξερή αριθμητική.

Η Αριστερά της Ευρώπης δεν πρέπει να πάει πίσω. Δεν μπορεί να αναδιπλωθεί σε μιά στρατηγική εθνικού απομονωτισμού. Η ευρωπαϊκή Αριστερά και μέσα στις γραμμές της ο ΣΥΝ, αγωνίζονται γι’ αυτή την αναζωογονητική πνοή, διατυπώνοντας τους μεγάλους άξονες δράσης στις νέες συνθήκες.

Η πορεία αυτή δεν θα είναι ούτε ευθύγραμμη ούτε εύκολη. Θα είναι μιά πορεία συγκρούσεων, κοινωνικών και πολιτικών αγώνων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ο ΣΥΝ θεωρεί πως η ιδέα μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης δημοκρατικής, κοινωνικής και οικολογικής μπορεί να ενοποιήσει και να εκφράσει τις προσδοκίες εκατομμυρίων ανθρώπων. Ο ΣΥΝ αντιτάσσεται δυναμικά στην κυριαρχία των νεοφιλελεύθερων προσανατολισμών για την ευρωπαϊκή ενοποίηση γιατί εντείνουν τις ανισότητες, κοινωνικές και περιφερειακές, την ανεργία και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Φιλοδοξεί, με τις προτάσεις και τη δράση του, να διαδραματίσει, μαζί με όλη την Ευρωπαϊκή Αριστερά, πρωταγωνιστικό ρόλο στην οικοδόμηση της Ενωμένης Ευρώπης. Με όρους που θα διασφαλίζουν τη δημοκρατική της δομή. Θα εγγυώνται τα κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων. Θα διασφαλίζουν το οικολογικό μέλλον της ηπείρου μας. Θα την αναδεικνύουν σε δύναμη ειρήνης, ασφάλειας και ισότιμης συνεργασίας με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες και τον “τρίτο κόσμο”.

Ο δρόμος για την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να στηριχθεί στη μονόπλευρη φιλοσοφία της νομισματικής και δημοσιονομικής σταθεροποίησης που εμπεριέχεται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Ο ΣΥΝ τάσσεται υπέρ της άμεσης και ριζοσπαστικής μεταρρύθμισης της Συνθήκης του Μάαστριχτ, ώστε η πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση να αποκτήσει αναπτυξιακό, κοινωνικό και δημοκρατικό, οικολογικό δυναμισμό και να επαναδεσμευθούν στην υπόθεση της οικοδόμησης της Ενωμένης Ευρώπης μεγάλα τμήματα της κοινωνίας που αποστασιοποιούνται και γίνονται ευάλωτα σε εθνικιστικές και άλλες δημαγωγίες, με στόχους:

Να αποκτήσει μορφή πολιτικής συγκρότησης, στην κατεύθυνση της ομοσπονδιακής προοπτικής.

Να αποκτήσει προϋπολογισμό με τον οποίο θα ανακατανέμεται ένα ποσοστό της τάξης του 5% του ευρωπαϊκού εισοδήματος για την αντιμετώπιση των σημερινών ανισοτήτων.

Να διαθέτει Σύνταγμα που θα ορίζει τα όρια, τις αρμοδιότητες και τις λειτουργίες των εκτελεστικών οργάνων, θα κατοχυρώνει τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα και ταυτόχρονα, θα ενισχύει το ρόλο του Ευρωκοινοβουλίου και των άλλων αντιπροσωπευτικών οργάνων.

Να γενικευτεί η διαδικασία συναπόφασης Συμβουλίου- Κοινοβουλίου για κάθε ζήτημα που ανήκει στην κοινοτική αρμοδιότητα.

Να ληφθούν ουσιαστικά μέτρα και σε κοινοτικό επίπεδο για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Να αποκτήσει επιτέλους κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας με ευρύτερο ευρωπαϊκό ορίζοντα που θα στηρίζεται στις αρχές της αλληλεγγύης, της ενίσχυσης των διεθνών δημοκρατικών θεσμών και μηχανισμών ασφαλείας, στην εξάντληση πολιτικών μέσων για την επίλυση των κρίσεων, μακριά από ηγεμονισμούς και τάσεις επιβολής.

Να υπάρξουν άμεσα μέτρα εξάλειψης της αδιαφάνειας στη λειτουργία των οργάνων της Κοινότητας.

Να τεθεί ως πρώτη προτεραιότητα η καταπολέμηση της ανεργίας και η προώθηση αποτελεσματικών πολιτικών σύγκλισης. Να προωθηθεί η κοινοτική κοινωνική πολιτική με άξονα τη νομική δεσμευτικότητα του Κοινωνικού Χάρτη και παράλληλα να προωθηθούν συγκεκριμένες πολιτικές με στόχους:

Οικονομική Ανάπτυξη με αύξηση της απασχόλησης και κοινωνική προστασία.

Αύξηση των κοινοτικών πόρων που διατίθενται για υποδομές, διευρωπαϊκά δίκτυα, επαγγελματική κατάρτιση, κοινωνική και οικονομική συνοχή.

Ενίσχυση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας νέων, φτωχών και ανέργων.

Ισότητα δικαιωμάτων για τους μετανάστες εργαζομένους.

Ισες ευκαιρίες ανάπτυξης και για τα δύο φύλα.

Εξασφάλιση συμμετοχής των εργαζομένων στα κέντρα αποφάσεων και των ελέγχων. Προώθηση της συγκρότησης Ευρωπαϊκών Εργασιακών Συμβουλίων στις Πολυεθνικές που δραουν σε περισσότερες από μία χώρες της Ευρώπης.

Να συνδέεται η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με ελέγχους από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Να διευρυνθούν οι αρμοδιότητες των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα μέσα που θα διαθέτει για θέματα περιβάλλοντος. Να προωθηθεί η ψήφιση και δεσμευτική εφαρμογή ενός "Οικολογικού Χάρτη".

Να συμπληρωθεί η συνθήκη με κατευθύνσεις κοινωνικής και βιομηχανικής πολιτικής.

Να ενισχυθούν δραστικά οι κοινές ευρωπαϊκές πολιτικές βιομηχανικών και τεχνολογικών αναδιαρθρώσεων και ανάπτυξης με ιδιαίτερη μέριμνα για τον ευρωπαϊκό “ Νότο”.

Να απορριφθούν ερμηνείες της αρχής της επικουρικότητας που υπονομεύουν ή συστέλλουν θετικές διατάξεις των συνθηκών του Μάαστριχτ.

Ο Συνασπισμός, μαζί και με τις άλλες δυνάμεις της Ευρωπαϊκής Αριστεράς, προτείνει και θα αγωνιστεί γι αυτές τις αναγκαίες αλλαγές.

Επιδιώκει μέσα από σχέσεις επικοινωνίας και διαλόγου με τις άλλες αριστερές και προοδευτικές δυνάμεις -Πράσινους, σοσιαλιστές, κομμουνιστές- στην ευρύτερη δυνατή βάση:

1ον. Την αναζήτηση κοινών πεδίων δράσης σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, προκειμένου να ηττηθεί ο νεοφιλελευθερισμός και να αντιμετωπιστούν μεγάλα προβλήματα της ηπείρου μας (εστίες σύγκρουσης, ρατσισμός, σεξισμός, ανεργία, οικολογική υποβάθμιση κ.ά.),

2ον. Τη διαμόρφωση του ευρύτερου δυνατού μετώπου κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων για την προώθηση προοδευτικών διεκδικήσεων και εναλλακτικών πολιτικών, έναντι της σημερινής πορείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όλες οι αυτές οι δυνάμεις πρέπει να μετασχηματίσουν την εντονότατη δυσπιστία και δυσαρέσκεια των Ευρωπαίων πολιτών για τις μεγάλες αδυναμίες στον κοινωνικό, οικολογικό αλλά και οικονομικό τομέα, πέραν των αποφάσεων για την ΟΝΕ, σε μία θετική κίνηση διεξόδου. Να εκφραστεί πολιτικά και κοινωνικά η αναμφισβήτητα θετική ιδέα για μία Ευρώπη της αλληλεγγύης, της προόδου, της κοινωνικής και οικολογικής προστασίας και της απασχόλησης. Να υπάρξει ένα κίνημα σε πανευρωπαϊκή βάση, που να αντιπαραθέτει τις ιδέες αυτές και τη βούληση για αγώνα, στην επιδιωκόμενη και τροχιοδρομημένη πορεία από τις κυρίαρχες δυνάμεις.

Εδώ ακριβώς το αίτημα του ΣΥΝ για ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ για τα αποτελέσματα της ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ (κατά χώρα, την ίδια ημέρα σε όλη την Ευρώπη και με το ίδιο ερώτημα), μπορεί να είναι ακριβώς αυτή η κινούσα ιδέα. Να διεκδικηθεί με τις μεγαλύτερες δυνατές πρωτοβουλίες το πανευρωπαϊκό δημοψήφισμα, που ως τέτοιο μπορεί να έχει ουσιαστικό πολιτικό βάρος και αποτέλεσμα.

## **8. Οικονομία: Μεταρρυθμίσεις για αναπτυξιακή ώθηση και δραστική μείωση των ανισοτήτων**

Η αναπτυξιακή άπνοια, η ανεργία, οι χαμηλές επενδύσεις, ο πληθωρισμός και τα μεγάλα ελλείμματα είναι προβλήματα αλληλένδετα και με μεγάλη διάρκεια. Δεν αντιμετωπίζονται με μέτρα σπασμωδικά και ευκαιριακά και προπαντός με νεοφιλελεύθερες συνταγές και μέτρα ανακατανομής υπέρ των υψηλών εισοδημάτων. Η οικονομική πολιτική του ΠΑΣΟΚ οδηγεί μεγάλα τμήματα του πληθυσμού σε επίπεδα ζωής κάτω από τα όρια της φτώχειας και συμπιέζει το βιοτικό επίπεδο της μεγάλης πλειοψηφίας του λαού. Γιατί προσπαθεί να αντιμετωπίσει μόνο τα ελλείμματα με πολιτικές που περιορίζουν τα εισοδήματα από μισθούς. Έχει μετατρέψει τα ελλείμματα και την εξυπηρέτησή τους σε ένα τερατώδη μηχανισμό

αναδιανομής των εισοδημάτων και ενισχύει τον παρασιτικό χαρακτήρα της οικονομίας.

Τεράστιος πλούτος συσσωρεύεται στα χέρια των δανειστών του δημοσίου. Ο,τι οι μισθωτοί καταβάλλουν για την εξυπηρέτηση του χρέους το εισπράτουν οι δανειστές του δημοσίου. Απλώς τα εισοδήματα ανακατανέμονται, ενώ τα προβλήματα παραμένουν.

Ο Συνασπισμός διαφωνεί με την κυβερνητική οικονομική πολιτική όπως αυτή αποτυπώνεται στο Πρόγραμμα Σύγκλισης. Έχει επεξεργαστεί και προβάλλει τη δική του εναλλακτική πρόταση, το Ανορθωτικό Πρόγραμμα για το Πρόβλημα της Σύγκλισης.

Η κυβερνητική πολιτική δεν είναι μονόδρομος. Αντίθετα, μάλιστα, δεν είναι καθόλου πειστική όταν διεκδικεί την κοινωνική συνοχή και την ποιότητα ζωής σε κοινοτικό επίπεδο, αλλά δεν υπερασπίζεται ούτε την μία, ούτε την άλλη, σε εθνικό επίπεδο.

Χρειάζεται ένα συνολικό πρόγραμμα ανόρθωσης που να αντιμετωπίζει ταυτόχρονα τα τρία μεγάλα προβλήματα α) το χαμηλό ποσοστό επενδύσεων και την αναπτυξιακή άπνοια, β) τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων και την αντιμετώπιση της ανεργίας και της φτώχειας, και γ) τη βελτίωση του περιβάλλοντος.

Η αναπτυξιακή πρόταση του ΣΥΝ στηρίζεται στο συνδυασμό της αγοράς με την εφαρμογή σαφών και διαφανών διαρθρωτικών και κοινωνικών πολιτικών. Απορρίπτει τον κρατικισμό αλλά και τη θεοποίηση της αγοράς και θεωρεί ότι η αντιπαράθεση κράτους και αγοράς αποτελεί ένα μεγάλο αναχρονισμό. Προωθεί τη συνύπαρξη δημόσιας και ιδιωτικής πρωτοβουλίας, καθώς και του κοινωνικού τομέα της οικονομίας, σ' ένα επιθυμητό και δημοκρατικά προσδιορισμένο πλαίσιο συνεργασίας. Επιδιώκει να αποδεσμεύσει τις δυνατότητες για αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, να δημιουργήσει νέες παραγωγικές δυνατότητες και να συνδυάσει την οικονομική επέκταση με την αποκατάσταση των περιβαλλοντικών ισορροπιών και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Η σταθεροποίηση είναι αναγκαία, αλλά δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Σταθεροποίηση χωρίς ανάπτυξη και κοινωνική προστασία δεν οδηγεί στην Ενωμένη Ευρώπη, αλλά μας απομακρύνει από τις εξελίξεις που συντελούνται σ' αυτήν. Η μείωση των ελλειμμάτων και οι άλλοι σταθεροποιητικοί στόχοι πρέπει να ενταχθούν σ' ένα συνεκτικό αναπτυξιακό εκσυγχρονιστικό σχέδιο με κοινωνικές δεσμεύσεις. Το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης από τους πόρους του Ταμείου Συνοχής και τους αυξημένους πόρους των διαρθρωτικών Ταμείων, μπορεί να στηρίξει αυτή την προσπάθεια, υπό τον όρο ότι θα γίνει ορθολογική και σχεδιασμένη αξιοποίησή τους. Ότι οι πόροι αυτοί θα ενταχθούν στο συνολικό οικονομικό και θεσμικό πλαίσιο ενός αναπτυξιακού και κοινωνικά προοδευτικού εκσυγχρονισμού της ελληνικής κοινωνίας.

Χρειάζεται μια πολιτική που να συνδυάζει την σταθεροποίηση της οικονομίας και την εξοικονόμηση πόρων για επενδύσεις, με μια ανάπτυξη κοινωνικά δίκαιη και οικολογικά φιλική, ιδιαίτερα ευαίσθητη στα θέματα της κοινωνικής προστασίας και ποιότητας ζωής.

Για να ανασυγκροτηθεί η οικονομία πρέπει και στα επόμενα χρόνια να περιοριστούν όλες οι πηγές των ανισορροπιών. Πρέπει να αντιμετωπιστεί αποφασιστικά η φοροδιαφυγή και να μειωθούν τα ελλείμματα που δημιουργεί ο δημόσιος τομέας και το σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων. Να επανεξεταστεί όλο το σύστημα κινήτρων και επιδοτήσεων προς τον ιδιωτικό τομέα.



Επιδίωξη της Αριστεράς στις σημερινές συνθήκες είναι να μειώσει τις ανισότητες. Να μειώσει την ανεργία και να ενισχύσει τα εισοδήματα. Να ενισχύσει την απασχόληση και τα εισοδήματα από μισθωτή εργασία. Να ενισχύσει την παραγωγική οικονομία, σε βάρος της κερδοσκοπίας και της παραοικονομίας. Την παραγωγική απασχόληση, σε βάρος του παρασιτισμού. Την αποταμίευση και τις παραγωγικές επενδύσεις, σε βάρος της σπατάλης και του άκρατου “καταναλωτισμού”.

Αυτό απαιτεί μια ριζική δημοκρατική φορολογική μεταρρύθμιση, τολμηρή επαναξιολόγηση, διαφάνεια και αναπτυξιακό προσανατολισμό των δημόσιων δαπανών, κατάργηση όσων φοροαπαλλαγών δεν υπηρετούν ούτε την κοινωνική δικαιοσύνη, ούτε την αναπτυξιακή προοπτική, άμεση έναρξη σταδιακής μείωσης των αμυντικών δαπανών μέσω του εξορθολογισμού τους, εξυγίανση και αποδοτική λειτουργία των δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών, ριζική μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και γενναία μέτρα αποκέντρωσης και περιφερειακής ανάπτυξης.

Ο παραγωγικός μηχανισμός της χώρας δεν είναι σήμερα σε θέση, ποσοτικά και ποιοτικά, να ικανοποιήσει τις ανάγκες της κοινωνίας και να ανταπεξέλθει στο διεθνή ανταγωνισμό.

Ο όγκος των επενδύσεων, της παραγωγής και των εξαγωγών πρέπει να αυξηθεί ποσοτικά και ποιοτικά. Σημαντικοί τομείς της βιομηχανικής και αγροτικής παραγωγής χρειάζεται να αναδιαρθρωθούν με ειδικά προγράμματα. Οι υποδομές (δίκτυα μεταφορών, επικοινωνιών, περιβάλλον) είναι επείγον να αναπτυχθούν και να εκσυγχρονιστούν. Η συνεχής εκπαίδευση, η κατάρτιση και η μετεκπαίδευση είναι ανάγκη να βρεθούν στο κέντρο της προτεραιότητας.

Ταυτόχρονα δε να αντιμετωπιστούν βασικές συνολικές ανάγκες της κοινωνίας, όπως η καταπολέμηση της ανεργίας και της φτώχειας, η εξασφάλιση ανεκτών συνθηκών εργασίας και διαβίωσης (υγεία, ασφάλεια- πρόνοια, ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον), η προετοιμασία του μέλλοντος (παιδεία, έρευνα, τεχνολογία).

Η απαιτούμενη προσπάθεια είναι εξαιρετικά δύσκολη. Για την σταθεροποίηση της οικονομίας και την ανάκαμψη είναι αναγκαία η κοινωνικά δίκαιη κατανομή των θυσιών σε όλους και με τη διασφάλιση της αξιοποίησής τους για την αναπτυξιακή και οικολογική προοπτική. Εξαιρούνται οι χαμηλόμισθοι, οι χαμηλοσυνταξιούχοι και η πλειοψηφία των μισθωτών και συνταξιούχων οι οποίοι εξ αιτίας της πολύχρονης μονόπλευρης λιτότητας βρίσκονται στα όρια της φτώχειας.

Προτείνοντας αυτή την πολιτική, ο Συνασπισμός αγωνίζεται για το δίκαιο επιμερισμό του κόστους που συνεπάγεται ο παραγωγικός εκσυγχρονισμός και την αλληλεγγύη στις κοινωνικές και οικονομικές κατηγορίες που αντιμετωπίζουν πιεστικά προβλήματα επιπέδου διαβίωσης και ποιότητας ζωής.

## **9. Σύγχρονες και επιχειρηματικά αυτόνομες ΔΕΚΟ**

Οι δημόσιοι οργανισμοί είναι ο ισχυρότερος μοχλός που διαθέτουμε για να βελτιώσουμε τη συμμετοχή μας στη μεγάλη ευρωπαϊκή αγορά που διαμορφώνεται και να εξασφαλίσουμε την αναγκαία υποδομή για την ανάπτυξη της οικονομίας. Ο ΣΥΝ δεν θεωρεί τα όρια μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα αναλλοίωτα και αδιαπέραστα. Ο δημόσιος τομέας μπορεί και πρέπει να επεκτείνεται σε νέους τομείς και νέες αποδοτικές δραστηριότητες. Επίσης μπορεί να εκχωρεί δραστηριότητές του στον ιδιωτικό τομέα, εφόσον αυτό συμβάλλει στη βελτίωση της αποδοτικότητας του συνόλου της οικονομίας. Σημασία στην κάθε συγκεκριμένη περίπτωση έχουν οι όροι

με τους οποίους γίνονται οι σχετικές μεταβιβάσεις και το συνολικό αποτέλεσμα που προκύπτει (ενδυνάμωση, εξυγίανση και άνοδος της αποδοτικότητας του δημόσιου τομέα) καθώς και η γενικότερη πολιτική που προωθείται. Σε κάθε περίπτωση ο ΣΥΝ είναι ριζικά αντίθετος στην ιδιωτικοποίηση επιχειρήσεων στρατηγικής σημασίας και κάλυψης βασικών κοινωνικών αναγκών (ενέργεια, τηλεπικοινωνίες, μεταφορές, αμυντική βιομηχανία) επειδή θα υπάρξουν σοβαρές εθνικές, οικονομικές και κοινωνικές αρνητικές επιπτώσεις. Αντιδρά στις ιδιωτικοποιήσεις αυτές, όχι από τη σκοπιά της διατήρησης της σημερινής απαράδεκτης κατάστασης στο δημόσιο τομέα, αλλά προβάλλοντας συγκεκριμένες εναλλακτικές αναπτυξιακές και εκσυγχρονιστικές προτάσεις για την αντιμετώπιση των υπαρκτών προβλημάτων των ελλειμμάτων και της βελτίωσης και επάρκειας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Το κρίσιμο πρόβλημα είναι η λειτουργική και η επιχειρηματική αυτονομία των ΔΕΚΟ. Οι οργανισμοί αυτοί πρέπει να διατηρήσουν το δημόσιο χαρακτήρα τους και να αναδιοργανωθούν ριζικά. Να απαλλαγούν από την εξάρτηση της κεντρικής διοίκησης. Να προωθηθούν αποτελεσματικές μορφές κοινωνικού και εργατικού ελέγχου με στόχο τη διαφάνεια και την προστασία του κοινωνικού οφέλους. Να γίνει αποτελεσματικός συντονισμός των πολιτικών οργάνων που θα καθορίζουν την πολιτική και τους στόχους και των επιχειρηματικών φορέων που αναλαμβάνουν, με επιχειρηματικά και οικονομικά κριτήρια, να τους πραγματοποιούν.

## 10. Ριζική και δίκαιη φορολογική μεταρρύθμιση

Ένα τέτοιο ανορθωτικό πρόγραμμα απαιτεί μια μεγάλη μεταφορά πόρων από την κατανάλωση σε επενδύσεις.

Η κατανάλωση μεγάλων στρωμάτων βρίσκεται κάτω από τα όρια της φτώχειας. Μείωση αυτής της κατανάλωσης είναι αδιανόητη. Αντίστροφα, πρέπει να εξασφαλισθεί η βελτίωσή της. Η μεταφορά πόρων πρέπει να γίνει από τα εισοδήματα που την τελευταία 5ετία ενισχύθηκαν. Χρειάζεται μια ριζική ανακατανομή των φορολογικών βαρών και της σχέσης άμεσων- έμμεσων φόρων με στόχους:

Φόροι από όλους σύμφωνα με τις δυνατότητές τους,

Λιγότεροι φόροι από τους μισθωτούς και συνταξιούχους,

Περισσότερα έσοδα στο Δημόσιο.

Η φορολογική μεταρρύθμιση προϋποθέτει μια ριζική αλλαγή του φορολογικού συστήματος, ήτοι: του θεσμικού πλαισίου, των υπηρεσιών, της τεχνικής υποδομής με πλήρη μηχανοργάνωση, της κατάρτισης του προσωπικού. Ανατροπή ολόκληρης της αντίληψης που επιβραβεύει τη φοροδιαφυγή, καθώς και την πελατειακή συμπεριφορά των κομμάτων. Όλα αυτά θα απαιτήσουν χρόνο. Μέχρι τότε είναι αναγκαία:

α) Ενταξη της παραοικονομίας στη νόμιμη οικονομία και μέσω της υποχρεωτικής δήλωσης όλων των εισοδημάτων, από όλους τους πολίτες,

β) Ουσιαστική φορολόγηση των υψηλών εισοδημάτων που ωφελήθηκαν ιδιαίτερα από τις πρόσφατες αλλαγές των συντελεστών. Άμεση φορολόγηση των κερδών από ομόλογα και έντοκα γραμμάτια του δημοσίου, ουσιαστική εφαρμογή του πόθεν έσχες,

γ) Αντικειμενικοποίηση της φορολογίας των αυτοαπασχολούμενων. Αξιοποίηση με διορθώσεις, όπου υπάρχουν άδικες και ισοπεδωτικές ρυθμίσεις, των υπαρχόντων τεκμηρίων και εισαγωγή νέων που θα αφορούν στην πολυτελή διαβίωση,

δ) Άμεση φορολόγηση: της ακίνητης περιουσίας, πάνω από ένα όριο, μέσω των ΟΤΑ με προοδευτική κλίμακα και συντελεστές σε τέτοιο ύψος ώστε να τους αποδίδει σταθερά και υψηλά έσοδα. Της ενοικίασης γης για αγροτική χρήση. Των μεγάλων αγροτικών επιχειρήσεων.

ε) Ειδικοί φόροι, με προοδευτική κλιμάκωση, για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων αναγκών ή προβλημάτων εθνικής ή περιφερειακής ανάπτυξης, προπαντός του περιβάλλοντος.

## **11. Να αποκλείσουμε τον κοινωνικό αποκλεισμό. Προτάσεις και αγώνες για το κοινωνικό κράτος, την απασχόληση και το εισόδημα των εργαζομένων**

Το ισχνό, άλλωστε, κοινωνικό κράτος καταρρέει.

Η αποτελεσματική απόκρουση των νεοσυντηρητικών επιλογών, η διατήρηση και η ουσιαστική ενίσχυση του κοινωνικού κράτους απαιτούν άμεσες και ριζικές μεταρρυθμίσεις.

Μέσα από τη συσσώρευση μεγάλων εμπειριών, τα νέα προβλήματα που δημιουργεί η σύγχρονη οργάνωση της παραγωγής, τις ανατροπές που δημιουργούν οι τεχνολογίες και την ανάγκη βελτίωσης της θέσης των εργαζομένων, προβάλλουν οι δύο βασικοί στόχοι.

α) Εξασφάλιση απασχόλησης σε όλους.

β) Εξασφάλιση ενός κατώτερου εισοδήματος σε όλους τους πολίτες και αποτελεσματικότερης κοινωνικής ασφάλειας,

Η πολιτική εισοδημάτων τα επόμενα χρόνια πρέπει να έχει:

Πρώτο στόχο να εξαλειφθούν οι ζώνες φτώχειας που εμφανίζονται ώστε να αποφευχθεί η περιθωριοποίηση ενός τμήματος του πληθυσμού και η κοινωνία των 2/3. Αυτό μπορεί να γίνει με την εξασφάλιση ενός εγγυημένου διαθέσιμου εισοδήματος (μισθός, φορολογία, κοινωνικός μισθός) για όλους τους απασχολούμενους και συνταξιούχους, με εγγυημένο κατώτερο εισόδημα από προγράμματα μετεκπαίδευσης και ειδίκευσης για όσους χάνουν τη δουλειά τους.

Δεύτερο στόχο, την ενίσχυση του εισοδήματος από μισθό. Ο Συνασπισμός απορρίπτει τη συνέχιση των πολιτικών μονόπλευρης λιτότητας και της περαιτέρω συρρίκνωσης του εισοδήματος για τον κόσμο της μισθωτής εργασίας και τους φτωχούς αγρότες. Θεωρεί κοινωνικά, ηθικά και πολιτικά απαράδεκτο το φαινόμενο της ύπαρξης εκατοντάδων χιλιάδων οικογενειών εργαζομένων, συνταξιούχων και ανέργων που το εισόδημά τους βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας. Γι αυτό προτείνει τη ριζική αναδιανομή των εισοδημάτων υπέρ των εργαζομένων, με στόχο σταδιακά να μην υπάρχει οικογένεια που το εισόδημά της από εργασία να είναι κάτω από το επίσημο όριο της φτώχειας. Βάση για μια νέα εισοδηματική πολιτική πρέπει να είναι η πραγματική αύξηση των μισθών και η ουσιαστική προστασία του

εισοδήματος των αγροτών με περιορισμένο αγροτικό κλήρο. Στη βάση αυτή χρειάζεται πραγματική ενίσχυση των απολαβών, όσων αμείβονται με μεροκάματα και μισθούς που βρίσκονται κάτω από τα όρια της φτώχειας. Είναι αναγκαία η πλήρης διασφάλιση του δικαιώματος των ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων και η επέκτασή του και στους εργαζόμενους στη δημόσια διοίκηση. Η πρόβλεψη για σύνδεση μέρους των αυξήσεων των αμοιβών των εργαζομένων με την παραγωγικότητα κατά επιχείρηση. Η βελτίωση των συντάξεων και η θεσμοθέτηση των 20 ημερομισθίων του ανειδίκευτου εργάτη ως κατώτατο όριο των συντάξεων του ΙΚΑ αποτελούν σταθερές επιδιώξεις του ΣΥΝ, τις οποίες υπερασπίζεται μαζί με την ανάγκη προοδευτικού εκσυγχρονισμού και οργανωτικής αναδιάταξης του συστήματος της Κοινωνικής Ασφάλισης.

---

Αμετάθετος και κεντρικός στόχος του ΣΥΝ είναι η καταπολέμηση της ανεργίας και η πλήρης απασχόληση. Η ανεργία δεν είναι μόνο μείζον κοινωνικό αλλά και ουσιαστικό οικονομικό πρόβλημα, καθώς δεν δημιουργούνται μόνον απaráδεκτες συνθήκες για τους άνεργους και το σύνολο των μισθωτών, αλλά και μεγάλες οικονομικές παρενέργειες που τροφοδοτούν την στασιμότητα, τα ελλείμματα και τα χρέη.

Ο ΣΥΝ υποστηρίζει τον στρατηγικής σημασίας στόχο για μείωση των ωρών εργασίας σε 35 εβδομαδιαίως, χωρίς μείωση αποδοχών σε πανευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο και στηρίζει τους αγώνες των εργαζομένων και των συνδικάτων για την διεκδίκησή του.

Για την αντιμετώπιση της ανεργίας, παράλληλα με τη συντονισμένη σε πανευρωπαϊκό επίπεδο διεκδίκηση για μείωση του χρόνου εργασίας, απαιτείται ένα σχέδιο για:

Αύξηση της απασχόλησης με την παραγωγική αξιοποίηση των εθνικών και κοινοτικών πόρων,

Εξορθολογισμό των αναπτυξιακών κινήτρων, ώστε να ενισχυθούν και οι επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα,

Δημιουργία νέων αποτελεσματικών δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Ενίσχυση των κοινωνικά και παραγωγικά ερημωμένων περιοχών,

Νομιμοποίηση και κοινωνική ένταξη των παράνομα απασχολούμενων αλλοδαπών.

Αύξηση του επιπέδου των επιδομάτων ανεργίας, καθώς και της διάρκειάς τους.

Ο ΣΥΝ επιδιώκει να εκφράσει τα συμφέροντα και τις ανάγκες των εργαζομένων, αναπτύσσει την πιο δημιουργική σχέση διαλόγου με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, με σεβασμό στην αυτονομία τους.

Ο ΣΥΝ καλεί όλα τα στελέχη, τα μέλη, τους οπαδούς του που είναι εργαζόμενοι να συμμετέχουν ενεργά στη ζωή και τους αγώνες των συνδικάτων τους. Να συμβάλουν ώστε να αποκτήσει το σ.κ. μαζικά, αγωνιστικά χαρακτηριστικά και αυτόνομη λειτουργία. Να βοηθήσουν στην ανάπτυξη αγώνων για τα μεγάλα θέματα των εργαζομένων για τη ριζική αναδιανομή του εισοδήματος, την προώθηση της πλήρους και σταθερής απασχόλησης, την προστασία των ανέργων, τη φορολογική μεταρρύθμιση, την αναμόρφωση του κοινωνικο-ασφαλιστικού συστήματος, τον

προοδευτικό εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης και των Δημοσίων Επιχειρήσεων, την απόκρουση της απορρύθμισης της αγοράς εργασίας, τη νομιμοποίηση των ξένων εργατών, την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

## 12. Για μια δυναμική και ανταγωνιστική γεωργία

Στα πλαίσια του ανορθωτικού προγράμματος της ελληνικής Οικονομίας, που θα συμβάλει στη σύγκλιση με την Ε.Ε. και στη βελτίωση της θέσης της Ελλάδας στο διεθνή καταμερισμό της εργασίας, για τον Αγροτικό Τομέα απαιτείται ένα μακρόπνοο πρόγραμμα ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού που θα εξασφαλίζει ικανοποιητικό αγροτικό εισόδημα, θα παίρνει υπόψη του τα διαρθρωτικά προβλήματα της αγροτικής οικονομίας, τις δυνατότητές μας για ανταγωνιστικές παραγωγές, τις ανάγκες του λαού μας, τις τάσεις της ευρωπαϊκής και διεθνούς αγοράς και την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου.

Η απουσία μακροχρόνιου σχεδιασμού στον αγροτικό τομέα, η παθητική εναπόθεση της λύσης των προβλημάτων στην Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ε.Ε. και η πολιτική λιτότητας έχουν οδηγήσει τη γεωργία στη στασιμότητα, στην απώλεια αγορών, στην εγκατάλειψη του επαγγέλματος από χιλιάδες αγρότες και έχει φέρει τον αγροτικό κόσμο σε αβεβαιότητα και απόγνωση.

Η φιλελευθεροποίηση των αγορών που επέβαλε η συμφωνία της GATT και η αναγκαία προσαρμογή της ΚΑΠ σ' αυτή την κατεύθυνση, όπως και η νέα Μεσογειακή Πολιτική της Ε.Ε. οξύνουν τον ανταγωνισμό, ακόμα και στη δική μας αγορά και δημιουργούν νέα εκρηκτικά προβλήματα στη γεωργία μας, αφού πλήττονται περισσότερο τα μεσογειακά προϊόντα, θέτουν σε κίνδυνο το εισόδημα των γεωργών και δημιουργούν κινδύνους για αλματώδη αύξηση της ανεργίας στη χώρα μας.

Ο ΣΥΝ είναι αντίθετος στην ανεξέλεγκτη φιλελευθεροποίηση των αγορών αγροτικών προϊόντων. Παλεύει για μια νέα ΚΑΠ η οποία: Θα στηρίζει ουσιαστικά την παραγωγή αγροτικών προϊόντων και ιδιαίτερα αυτών που είναι ελλειμματικά στην Ε.Ε., όπως τα μεσογειακά και θα ενισχύει την παραμονή των αγροτών στη γεωργία και για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος. Θα στηρίζει το εισόδημα των οικογενειακών εκμεταλλεύσεων και θα είναι δίκαιη και αλληλέγγυα προς όλους, με ίδιους κανόνες χρηματοδότησης, ίδιες ευκαιρίες ανάπτυξης, ίδιες συνταξιοδοτικές συνθήκες, με αύξηση και ανακατανομή των πόρων του ΦΕΟΓΚΑ προς όφελος των γεωργών του Νότου της Ε.Ε., ιδιαίτερα εν όψει της διεύρυνσης με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Θα ενισχύει τις επενδύσεις στη μεταποίηση και εμπορία των αγροτικών προϊόντων και θα συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό των αγροτικών εκμεταλλεύσεων.

Ο ΣΥΝ θεωρεί ότι πέρα από τα μακροπρόθεσμα απαιτούνται και άμεσα μέτρα για τον εκσυγχρονισμό του αγροτικού τομέα και την αναδιάρθρωση της γεωργίας μας, ώστε να μπορέσει να αντιμετωπίσει επιτυχώς τα νέα διεθνή δεδομένα.

Άμεσα είναι αναγκαία:

α) Η αύξηση των δημοσίων επενδύσεων, με χρηματοδότηση και από τον εθνικό προϋπολογισμό, για την πρωτογενή παραγωγή, τη μεταποίηση, την εμπορία, την υποδομή της διάθεσης των αγροτικών προϊόντων, την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητάς τους και της ποιοτικής αναβάθμισής τους.

β) Η εφαρμογή κλαδικής πολιτικής ανά προϊόν ή τομέα προϊόντων με ιδιαίτερο βάρος στην κτηνοτροφία και αλιεία που κινδυνεύουν με αφανισμό, με αλλαγή του θεσμικού πλαισίου και τη δημιουργία Διεπαγγελματικών Οργανώσεων και Εθνικών Οργανισμών προστασίας και προώθησης των αγροτικών προϊόντων και ιδιαίτερα των νέων δυναμικών καλλιεργειών, της ανθοκομίας, των υδατοκαλλιεργειών και της δασικής ανάπτυξης.

γ) Η μείωση του κόστους παραγωγής με μέτρα όπως: Η μείωση της τιμής καυσίμων που χρησιμοποιούνται στη γεωργία (πετρέλαιο- ηλεκτρική ενέργεια). Η εισαγωγή του φυσικού αερίου στην αγροτική παραγωγή. Η αύξηση των ποσοστών επιστροφής ΦΠΑ στους αγρότες. Η μείωση του κόστους δανεισμού του χρήματος και η κατάργηση των τόκων υπερημερίας. Η απαλλαγή από φορολογία των μεταβιβαζόμενων αγροκτημάτων από αγρότη πατέρα σε αγρότη παιδί.

δ) Η πλήρης αναδιάρθρωση και αποκέντρωση, καθώς και ο εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών του Υπ. Γεωργίας, ώστε να προσφέρουν αποτελεσματική επιστημονικοτεχνική βοήθεια στους γεωργούς για την ανάπτυξη της γεωργικής μας παραγωγής.

ε) Η υιοθέτηση νέου πλαισίου συλλογικών μορφών οργάνωσης των αγροτών με στόχο την κατοχύρωση της αυτοτέλειας και αυτοδυναμίας των Συν/κών Επιχειρήσεων και η ενοποίηση του Αγροτικού Συνδικαλιστικού Κινήματος.

ζ) Η δημιουργία ειδικού εξαγωγικού φορέα αγροτικών προϊόντων ή ο ουσιαστικός εκσυγχρονισμός του ΟΠΕ και η ενίσχυσή του, ώστε να παίξει βασικό ρόλο στην προώθηση των αγροτικών μας προϊόντων στις διεθνείς αγορές (Δημιουργία γραφείων στις κυριότερες αγορές, διαφήμιση, γεωργικοί ακόλουθοι κ.λπ.).

η) Η αναθεώρηση του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης με ενίσχυση της χρηματοδότησης γεωργικών υποδομών.

θ) Η συνεχής επαγγελματική κατάρτιση των αγροτών και η επαρκής ενημέρωση και πληροφόρησή τους με την αξιοποίηση της υποδομής των ΚΕΓΕ και με τη συνεργασία της ΠΑΣΕΓΕΣ και των συνδικαλιστικών φορέων.

ι) Η ουσιαστική στήριξη των νέων αγροτών με εξασφάλιση στέγης, γης, εκπαίδευσης, μηχανημάτων και χρηματοδότησης.

Η αναγνώριση ίσων δικαιωμάτων των γυναικών, που είναι επικεφαλής των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και νοικοκυριών.

κ) Η επίλυση του συνταξιοδοτικού προβλήματος των αγροτών με τη δημιουργία Ταμείου Συντάξεως και εφαρμογή των αρχών διαδοχικής ασφάλισης και για τους αγρότες.

λ) Η επιτάχυνση της εφαρμογής του Κτηματολογίου, του καθορισμού χρήσεων γης και της εφαρμογής πολιτικής γης για τη μεγέθυνση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων μέσω και της αλλαγής του Κληρονομικού Δικαίου (κίνητρα για τη μη διάσπαση των αγροτεμαχίων).

μ) Η ενίσχυση της αγροτικής έρευνας και η χρηματοδότηση της εφαρμογής της.

ν) Η εφαρμογή των περιβαλλοντικών κανονισμών της Ε.Ε. για τη γεωργία και η προστασία του περιβάλλοντος, των εδαφών και των υδάτων στη γεωργία.

### **13. Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις: Στρατηγικός ρόλος για την ανάπτυξη**

Ο Συνασπισμός υποστηρίζει ότι ο τομέας των Μ.Μ.Επιχειρήσεων μπορεί να διαδραματίσει σοβαρό και αναντικατάστατο ρόλο στην επιχειρηματική δραστηριότητα όχι μόνο στη διαδικασία για να βγει η χώρα από την οικονομική κρίση, αλλά και σε κάθε φάση του κοινωνικού μετασχηματισμού.

Γι αυτό απαιτούνται:

Κίνητρα ανάπτυξης των επιχειρήσεων μετά από συγκεκριμένη έρευνα για τις ανάγκες και την κρίσιμη κατάσταση των κλάδων της οικονομίας με διαφάνεια και αντικειμενικά κριτήρια παραγωγικότητας, ανταγωνιστικότητας και άλλα, με εξασφάλιση κοινοτικών πόρων, μέριμνα για τους νέους επιχειρηματίες, ενίσχυση και εξειδίκευση των οργανισμών και κλαδικών ινστιτούτων ανάπτυξης χωρίς αλληλοεπικαλύψεις, άμεση δημιουργία “εταιρειών εγγυήσεων” των δανείων, φορέων χρηματοδότησης και λειτουργία των φορέων προσφοράς υπηρεσιών των οργανώσεων των Μ.Μ.Επιχειρήσεων.

Ειδικευμένη μακροπρόθεσμη πολιτική στη βιοτεχνία και τους επιμέρους κλάδους, στο εμπόριο και στις υπηρεσίες με στόχο τον εκσυγχρονισμό- αναδιάρθρωση- ποιότητα προϊόντων- χωρίς πρόχειρα μέτρα που ενισχύουν την παραοικονομία και τον άνισο εξοντωτικό ανταγωνισμό.

Συλλογικές υποδομές στήριξης των Μ.Μ.Επιχειρήσεων και του παραγωγικού δυναμικού, με Βιοτεχνικά Πάρκα, Εκθεσιακά Κέντρα, Ζώνες ελεύθερων δραστηριοτήτων που ταυτόχρονα θα δίνουν ανάσα στις πόλεις και στην πρωτεύουσα. Εξασφάλιση σταθερής λειτουργίας, με αναπτυξιακά κριτήρια, της επαγγελματικής στέγης και εγκατάστασης των επιχειρήσεων.

Εξάλειψη των αντικινήτρων για τις συγχωνεύσεις και συνεργασίες των επιχειρήσεων μεταξύ τους, ώστε με τα παραγόμενα προϊόντα να έχουν πρόσβαση στον τομέα των κρατικών προμηθειών, της συμπληρωματικότητας, της κοινής οργάνωσης των αγορών.

Αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργεί ο άνισος ανταγωνισμός, η παραοικονομία, τα αντιαναπτυξιακά φορολογικά εμπόδια, η γραφειοκρατική δυσκίνητη λειτουργία του δημόσιου τομέα, η ανασφάλεια από το λειψό ασφαλιστικό σύστημα στη χώρα μας.

Συμμετοχή στα όργανα της κοινότητας που διαμορφώνουν την σχετική πολιτική για τις Μ.Μ.Επιχειρήσεις, των οργανώσεών τους -που σήμερα είναι ουσιαστικά αποκλεισμένες, πλήρη διάχυση των πληροφοριών.

Ο Συνασπισμός προτείνει επίσης να προωθηθεί και να αναμορφωθεί ο νόμος περί Αστικών Συνεταιρισμών και η επεξεργασία νομικού πλαισίου για τις άλλες μορφές συνεργασίας και κοινών υπηρεσιών.

Ζητά, να εξασφαλιστεί η συμμετοχή εκπροσώπων των ΕΒΕ στα όργανα επεξεργασίας πιστωτικής, φορολογικής και αναπτυξιακής πολιτικής, στα όργανα ελέγχου τιμών, τυποποίησης των εγχώριων προϊόντων και προώθησης των

εξαγωγών στους κρατικούς φορείς μελέτης, ανάπτυξης, μεταφοράς και εφαρμογής της νέας σύγχρονης τεχνολογίας.

## **14. Περιβάλλον - Ανάπτυξη: Νέες σχέσεις, με οικολογική προσέγγιση**

Το πρότυπο ανάπτυξης που ακολουθήθηκε για πολλές δεκαετίες στηρίχθηκε στην άνευ όρων ανάπτυξη που σήμαινε υπερεκμετάλλευση των φυσικών οικοσυστημάτων. Εφαρμόστηκε ένα πρότυπο ανάπτυξης που κατασπατάλησε τους φυσικούς μη ανανεώσιμους πόρους και συνέβαλε στην τεράστια αύξηση των ενεργειακών απαιτήσεων, στην ένταση των ενεργειακών καταναλώσεων, με αποτέλεσμα να προκαλεί ποικίλα προβλήματα τόσο στη διογκούμενη ενεργειακή εξάρτηση της χώρας όσο και στο ίδιο το περιβάλλον, αλλά και στην ποιότητα ζωής των πολιτών.

Αυτό το πρότυπο ανάπτυξης οδήγησε στην κατασπατάληση εκτάσεων, στην καταστροφή παράκτιων ή άλλων υδάτινων οικοσυστημάτων, σημαντικών υγρότοπων και βιότοπων. Η έντονη αστικοποίηση με τον άναρχο και ανορθολογικό τρόπο που έγινε, η υπερσυγκέντρωση και ο γιγαντισμός των μεγάλων αστικών κέντρων της χώρας, παράλληλα με την έλλειψη χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, επέφερε καταστροφές συχνά μη αναστρέψιμες στον περιαστικό χώρο, τη γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας, στα δάση και τους ορεινούς όγκους, στις ακτές, στους αρχαιολογικούς χώρους ή τα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

Ο μισός πληθυσμός της Ελλάδας ζει στο λεκανοπέδιο της Αττικής, δεν έχει αέρα ν' αναπνεύσει, νερό να πιεί, κινδυνεύει να πνιγεί στο σκουπίδι.

Αντίστοιχα προβλήματα παρουσιάζονται και οξύνονται και σε άλλες πόλεις και περιοχές ολόκληρης της χώρας. Αυτό είναι κεντρικό πολιτικό πρόβλημα. Και όμως βρίσκεται στο περιθώριο της πολιτικής.

Το περιβαλλοντικό κόστος αυτής της ανάπτυξης ήταν ιδιαίτερα σημαντικό, ακόμη και με όρους χρηματικής δαπάνης αποκαλύπτεται πιά σήμερα ότι είναι απαγορευτικό για την ίδια την αναπτυξιακή διαδικασία.

Σήμερα όλοι μιλούν για το περιβάλλον. Αυτό που παρακάμπτεται, απωθείται στο περιθώριο και μόνιμα αποσιωπάται είναι οι προϋποθέσεις, το κόστος και οι γενικότερες συνέπειες από την τολμηρή προώθηση αποτελεσματικών πολιτικών για το περιβάλλον.

Στην πραγματικότητα οι πολιτικές που θα οδηγούν στη βελτίωση του περιβάλλοντος απαιτούν μεγάλες ανατροπές στην παραγωγή και την κατανάλωση, στους τρόπους ζωής, στη συμπεριφορά και τη συνείδηση ανθρώπων.

Η σημερινή λειτουργία της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας οδηγεί στην αλληλοσυγκάλυψη των κομμάτων και μια στάση συνενοχής της κοινωνίας στην καταστροφή του περιβάλλοντος.

Αυτό δεν θα επηρεάσει απλώς τα σημερινά καταναλωτικά πρότυπα, αλλά και την ίδια την κατανομή των εισοδημάτων. Η κατανάλωση μεγάλων στρωμάτων του πληθυσμού βρίσκεται σήμερα σε επίπεδα κάτω από τα όρια της φτώχειας και επομένως δεν μπορεί να συμπίεσθει.



Οι πολιτικές για το περιβάλλον προϋποθέτουν ριζική ανακατανομή στον τρόπο που κατανέμεται και δαπανάται το συνολικό προϊόν και ριζική ανακατανομή των εξουσιών. Θα απαιτήσουν, τέλος, γενική άνοδο του μορφωτικού και πολιτιστικού επιπέδου του λαού.

Γίνεται πλέον σήμερα όλο και πίο φανερή η απειλή από τη “χρήση” του περιβάλλοντος και της φύσης στην ίδια τη διεθνή ασφάλεια και τη δημόσια υγεία. Πυρηνικά ατυχήματα, διεθνής κρίση στον εφοδιασμό με καθαρό νερό, ατμοσφαιρική ρύπανση, κλιματικές αλλαγές στον πλανήτη. Η συνειδητοποίηση αυτών των προβλημάτων οδήγησε στην ανάληψη πρωτοβουλιών σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδιαίτερα μετά την συνδιάσκεψη κορυφής για το Περιβάλλον, που έγινε στο Ρίο το 1992, η οποία κατέληξε στο σχέδιο δράσης για την προστασία του Περιβάλλοντος και στις συμβάσεις πλαίσιο για τις κλιματικές αλλαγές, τη βιοποικιλότητα και την προστασία των δασών.

Διατυπώθηκε παράλληλα η αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”, που σύντομα δυστυχώς έφτασε στα όριά της, όταν αποδείχτηκε ότι “ο έχων να πληρώσει μπορεί να συνεχίσει να ρυπαίνει”.

Απαιτείται μια βαθειά τομή, μια ριζική αλλαγή στη φιλοσοφία της ανάπτυξης με την υιοθέτηση μιας συνολικής πολιτικής με βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα για την πρόληψη, διαφύλαξη και αναβάθμιση του περιβάλλοντος. Μια πολιτική που θα περιλαμβάνει μέτρα και ρυθμίσεις διοικητικού και οικονομικού χαρακτήρα με τρόπο ώστε να ενσωματώνει πλήρως τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Στην καρδιά αυτής της ανάπτυξης πρέπει να βρίσκονται τα ζητήματα της ενέργειας, και πολιτικές που θα εξασφαλίζουν τόσο την ορθολογική χρήση και διαχείριση, όσο και την εξοικονόμηση ενέργειας και θα προωθούν ουσιαστικά τη χρήση χωρίς να εξαντλούνται οι φυσικοί πόροι ώστε να μπορούν και οι μελλοντικές γενιές να ικανοποιούν τις ανάγκες τους.

Για να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες της χώρας υπάρχει ανάγκη ενός συνολικού προγραμματισμού και διαδοχικών δράσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ενα πρόγραμμα για την αξιοποίηση ανανεώσιμων πόρων ενέργειας στο πλαίσιο μιας συνεκτικής πολιτικής για ορθολογική περιφερειακή ανάπτυξη. Ενα πρόγραμμα αποφυγής της παρακμής και της περιθωριοποίησης της χώρας που θα αποτελεί οργανικό τμήμα μιας ριζοσπαστικής κοινωνικής-οικολογικής πολιτικής και θα προσφέρει νέες θέσεις εργασίας, κοινωνική συνοχή και ανταγωνιστικότητα νέων τεχνολογιών.

Ο ΣΥΝ, σε συνεργασία με τις οικολογικές δυνάμεις και κινήσεις, αναδεικνύει την χρεωκοπία των πολιτικών που εφαρμόστηκαν για το περιβάλλον και διεκδικεί ουσιαστική συμβολή στην ενίσχυση των κινημάτων πολιτών που αγωνίζονται για μια άλλη ποιότητα ζωής και σχέση με τη φύση και το δομημένο περιβάλλον. Οι επιλογές για τα μεγάλα έργα (π.χ. Σπάτα) που κατασπαταλούν το Β' ΚΠΣ, η καζινοποίηση της χώρας, η ενίσχυση των ΙΧ σε βάρος των δημόσιων μέσων μεταφοράς, η άναρχη δόμηση, η προσφορά στα μεγάλα συμφέροντα των χώρων ζωής (π.χ. Πάρκο Ελευθερίας), η απαξίωση των εναλλακτικών μορφών ενέργειας, η συστηματική καταστροφή της χλωρίδας και της πανίδας, η άναρχη κερδοσκοπική δόμηση, είναι μερικές πλευρές από την πολιτική που ενθάρρυναν και ακολούθησαν οι μεταπολιτευτικές κυβερνήσεις της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ. Η ανάπτυξη ενός κοινωνικά αρθρωμένου ριζοσπαστικού οικολογικού κινήματος, είναι οργανικό στοιχείο για την πρόοδο της κοινωνίας μας και την έκφραση νέων κοινωνικών και πολιτικών συσχετισμών.

Βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα είναι απαραίτητο να αξιοποιηθεί η ευκαιρία του Β' Κ.Π.Σ., τα κονδύλια του οποίου πρέπει και μπορούν να κατευθυνθούν σε επενδύσεις υποδομής, δικτύων και έργων που θα αλλάξουν τη φυσιογνωμία της ανάπτυξης της χώρας, που θα αναδεικνύουν έργα και δραστηριότητες “φιλικές” προς το περιβάλλον, που θα προστατεύουν και θα αναβαθμίζουν το περιβάλλον και τη φυσική και την ιστορική κληρονομιά. Τέτοιες προτεραιότητες ευνοούν συγκεκριμένα την επέκταση, ολοκλήρωση και τον εκσυγχρονισμό του σιδηροδρομικού δικτύου της χώρας, την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στις πόλεις, την αυστηρή προστασία των βιοτόπων, των δέλτα των ποταμών, των δασών, της απειλούμενης πανίδας και χλωρίδας της χώρας. Μέσα σ’ αυτή τη λογική είναι επίσης αναγκαίο να επανεξεταστούν οι προτεραιότητες και οι περιβαλλοντικές προϋποθέσεις ορισμένων “μεγάλων έργων”, όπως π.χ. η εκτροπή του Αχελώου.

## 15. Εκπαίδευση: Κοινωνικό Δικαίωμα - Προϋπόθεση Προόδου

Σε δραματικό αδιέξοδο έχουν περιέλθει τα προβλήματα της παιδείας στη χώρα μας. Στα τελευταία πέντε χρόνια δύο Υπουργοί της ΝΔ και δύο του ΠΑΣΟΚ επιχειρούν να πείσουν την ελληνική κοινωνία ότι προωθούν μεγαλεπήβολα σχέδια μεταρρύθμισης. Κάθε φορά, μόλις πάψουν οι τυμπανοκρουσίες της δημαγωγίας, ο πολίτης διαπιστώνει ότι η παιδεία συνεχίζει τη θλιβερή της πορεία στην τροχιά την υποβάθμισης, τα προβλήματα παίρνουν εκρηκτικές διαστάσεις, η μόρφωση και η έρευνα παραδίδονται στο έλεος της ανεξέλεγκτης αγοράς, οι δημόσιες δαπάνες μένουν ανεπαρκέστατες υποχρεώνοντας σε αύξηση τις ιδιωτικές και ο μύθος της “δωρεάν παιδείας” γίνεται εμπαιγμός.

Η κρίση είναι πολύπλευρη και βαθιά. Η γνώση και μόρφωση απαξιώνονται, καθώς παραμερίζονται διαχρονικές αξίες, επικρατούν στενές χρησιμοθηρικές αντιλήψεις και προβάλλονται αμφίβολης αξίας πρότυπα. Η νεολαία απωθείται από το σχολείο.

Το σύστημα εκπαιδεύει στην αποστήθιση, εξοβελίζει την κριτική και συνθετική άποψη και “βγάζει από το παιγνίδι” όσα παιδιά δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα ή πρόσβαση σε φροντιστήρια. Οι εκπαιδευτικοί υποβαθμίζονται μορφωτικά, οικονομικά, κοινωνικά. Το όλο σύστημα, παραδομένο στις θεσμικές του αγκυλώσεις και στους νάρθηκες του κυβερνητικού συγκεντρωτισμού και των κομματικών του σκοπιμοτήτων, αδυνατεί να ικανοποιήσει στοιχειωδώς τις ανάγκες, τόσο σε έκταση, όσο και σε ποιότητα.

Σ’ αυτό το κλίμα ογκώνονται οι κινητοποιήσεις της μαθητικής και σπουδάζουσας νεολαίας, κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου με συναίσθηση ευθύνης και αγωνιστικό πνεύμα οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων, εκφράζουν την αγωνία τους ευρύτερες κοινωνικές δυνάμεις. Ο ΣΥΝ οφείλει να έχει μία πρώτη θέση σ’ αυτές τις προσπάθειες, να τροφοδοτήσει την κοινωνία με έμπνευση, ιδέες και δράση για τη διεκδίκηση ριζοσπαστικών λύσεων και τη διαμόρφωση των συσχετισμών που θα τις πραγματοποιήσουν.

Ο ΣΥΝ θεωρεί την παιδεία θεμελιώδες αγαθό για τον πολίτη και την κοινωνία και υποστηρίζει ότι δεν μπορεί να παραδίδεται στις αδυσώπητες δυνάμεις της ανεξέλεγκτης αγοράς, ούτε να γίνεται παραγγελιοδόχος των αναγκών της. Η σημερινή άθλια κατάσταση μπορεί να αναστραφεί μόνο με μία τολμηρή, ριζοσπαστική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, που θα κινείται στους εξής άξονες:

Τον επαναπροσδιορισμό των σκοπών της εκπαίδευσης στην κατεύθυνση της απρόσκοπτης ολόπλευρης ανάπτυξης της προσωπικότητας των νέων και τη χάραξη σαφούς στρατηγικής για την επίτευξη αυτών των σκοπών.

Την αναβάθμιση της ποιότητας του συστήματος του ρόλου και της θέσης των εκπαιδευτικών, την αξιοποίηση των μέσων ενημέρωσης και της σύγχρονης τεχνολογίας στην εκπαίδευση.

Την αναπροσαρμογή των κατευθύνσεων, ώστε η χώρα, με τη δική της ταυτότητα, να μπορεί να ανταποκριθεί με επιτυχία στις προκλήσεις της Ευρώπης που οραματίζεται ο ΣΥΝ και στα δεδομένα της γεωγραφικής και ιστορικής της γειτονιάς.

Τον τολμηρό θεσμικό εκσυγχρονισμό για να σπάσουν αναχρονιστικές αγκυλώσεις, να αποδευμευτεί η δημιουργικότητα των παραγόντων της εκπαίδευσης, να αποκτήσει το σύστημα δυναμισμό, αποκεντρωμένη λειτουργία, εσωτερική δυνατότητα διαρκούς ανανέωσης.

Την αποφασιστική διεύρυνση των υπηρεσιών που προσφέρονται από το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, ώστε να περιορίζεται η ανάγκη προσφυγής έξω από αυτό και να μπορεί η παιδεία να εκπληρώσει το ρόλο της ως δύναμη κοινωνικής προόδου και άμβλυσης των κοινωνικών ανισοτήτων.

Τη δραστική αύξηση των δημοσίων δαπανών και τη μείωση των ιδιωτικών, παράλληλα με τον εξορθολογισμό και την αύξηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος.

Τη συστηματική παρέμβαση, στα πλαίσια ενός ευρύτερου προγραμματισμού, για την αντιμετώπιση της ανεργίας, την αύξηση της απασχόλησης και την αξιοποίηση από την κοινωνία των γνώσεων που αποκτούν οι νέοι από τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Χωρίς μία τέτοια μεταρρύθμιση δεν είναι δυνατή η αναγέννηση της χώρας, η ανόρθωση της οικονομίας.

## **16. Πολιτισμός: Σύγχρονη οπτική, Ανοιχτοί ορίζοντες**

Η προοπτική της σύγχρονης Αριστεράς, εξαρτάται και από τις σχέσεις που θα αναπτύξει με τον Πολιτισμό, τα Γράμματα και τις Τέχνες. Ο πολιτισμός αγγίζει όλους τους τομείς της καθημερινής ζωής και της συμπεριφοράς των ανθρώπων, ανάμεσα τους και της πολιτικής, και αποτελεί κοινωνική ανάγκη ζωτικής σημασίας.

Για τον ΣΥΝ η πολιτιστική αναγέννηση είναι καθοριστικό στοιχείο για την αποτροπή της πολιτιστικής παρακμής και του εκπεσμού των πολιτιστικών αξιών στη χώρα μας, που εκδηλώνεται σε πολλούς τομείς και ιδιαίτερα στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης την άρση της ρήξης μεταξύ πολιτικής και πολιτισμού, με την επανεγγραφή της ηθικής στον πολιτικό λόγο και τον εκπολιτισμό της πολιτικής, για τη δημιουργία ενός νέου πολιτικού και πολιτιστικού ήθους, τον επαναπροσδιορισμό των κοινωνικών αξιών και τη διαμόρφωση νέων.

Ο ΣΥΝ αισθάνεται την ανάγκη “θεσμοθέτησης” ενός ζωντανού και διαρκούς βήματος διαλόγου, μιας ουσιαστικής επικοινωνίας με τους πνευματικούς δημιουργούς, για μια από κοινού αναζήτηση και προώθηση σύγχρονων απαντήσεων στα πολιτιστικά πράγματα του τόπου.

Το ζητούμενο αυτής της μόνιμης επικοινωνίας με τους πνευματικούς ανθρώπους είναι να προσεγγίσουμε το πολιτιστικό στίγμα της Ελλάδας του σήμερα και του αύριο, τον πολιτισμό της Ελλάδας του 2000, ώστε μέσα στην ενοποιημένη Ευρώπη να υπάρξει ελληνική πολιτιστική παρουσία, που να ανταποκρίνεται στο επίπεδο της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας απαίτησης.

Στις προτεραιότητες του ΣΥΝ είναι η οργάνωση της κουλτούρας και των πολιτιστικών αγαθών για την εξύψωση της ανθρώπινης προσωπικότητας, της ποιότητας ζωής και της ανάπτυξης των κοινωνικών αξιών. Στη συμμετοχή όλων των πολιτών στην παραγωγή και την κατανάλωση των προϊόντων του πολιτισμού.

Οι κυβερνήσεις των τελευταίων χρόνων - και από τα δύο μεγάλα κόμματα- έχουν εγκαταλείψει σε εξευτελιστικά χαμηλά όρια το δημόσιο προϋπολογισμό που προορίζεται για τον πολιτισμό. Οι επιπτώσεις αυτού του γεγονότος είναι καθοριστικές με αρνητικότερα αποτελέσματα στα ζητήματα της καλλιτεχνικής υποδομής, της καλλιτεχνικής παιδείας και της προστασίας της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Βήματα που έγιναν τα τελευταία χρόνια για να υπάρξει ένας προοδευτικός εκσυγχρονισμός στη δομή και λειτουργία κρατικών καλλιτεχνικών θεσμών, έμειναν συχνά στα χαρτιά ή προωθήθηκαν με υποβάθμιση των δημοκρατικών διαδικασιών. Ορισμένες κρατικές ενισχύσεις και επιχορηγήσεις έγιναν, συχνά όμως με χαριστικές κατευθύνσεις προς ιδιωτικά ιδρύματα δίχως ένα γενικότερο σχεδιασμό και κρατικό έλεγχο. Σήμερα, σε μεγάλο βαθμό η πολιτιστική πολιτική της κυβέρνησης στηρίζεται στις χορηγίες από ιδιωτικά κεφάλαια και εξαρτάται από τις δικές τους προτεραιότητες. Γενικά, είναι προφανής η έλλειψη μίας μακροπρόθεσμης πολιτιστικής πολιτικής από την Πολιτεία.

Ο Συνασπισμός επιδιώκει:

Την εισαγωγή της καλλιτεχνικής και ευρύτερα της πολιτιστικής Παιδείας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Να ενισχυθούν οι θεσμοθετημένες κρατικές ανώτατες και ανώτερες σχολές στους διάφορους τομείς της τέχνης και να προωθηθεί κατ' εξοχήν η δημόσια εκπαίδευση με νέες σχολές, βιβλιοθήκες στους κλάδους όπου δεν υπάρχουν.

Την εξασφάλιση όλων των αναγκαίων μέσων και συνθηκών που θα επιτρέπουν στους καλλιτέχνες και πνευματικούς ανθρώπους να δημιουργούν ελεύθερα και αδέσμευτα και να επικοινωνεί το έργο τους με το ευρύ κοινό, χωρίς εξαρτήσεις και καταναγκασμούς. Να μπει φραγμός στις, με κομματικά κριτήρια, επιλογές για την προβολή της πνευματικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας, να κυριαρχήσει πνεύμα αξιοκρατίας και δημοκρατικής ενίσχυσης των ρευμάτων, καλλιτεχνικών και πνευματικών τάσεων, όχι μόνο στο κέντρο αλλά και στην περιφέρεια.

Την προστασία, δημιουργική αξιοποίηση και ανάδειξη της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς, που εκτός των άλλων θα συμβάλει και στην προβολή της χώρας μας και τη στήριξη των εθνικών μας θεμάτων. Είναι απαραίτητη η χάραξη μιας μακροπρόθεσμης Μουσειακής Πολιτικής και η αποτελεσματική προβολή, παρουσίαση συντήρηση και φύλαξη των αρχαιολογικών μας θησαυρών και με τη χρησιμοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας.

Να συνδεθεί η προστασία των αρχαίων μνημείων με την προστασία του περιβάλλοντος (δημιουργία αρχαιολογικών πάρκων- πνευμόνων στα μεγάλα αστικά κέντρα, ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων στην Αθήνα κ.λ.π.).

Την άμεση προώθηση από την πολιτεία του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης.

Την εξασφάλιση της υγειονομικής περίθαλψης, των συντάξεων και γενικά της κοινωνικής πρόνοιας για τους ανθρώπου της Τέχνης και των Γραμμάτων.

Τη διαρκή φροντίδα για τη γλώσσα, τη σωστή διδασκαλία και χρήση της, τον εμπλουτισμό και δημιουργική σύνθεσή της με καινούργια στοιχεία.

Την πολιτιστική αναζωογόνηση της υπαίθρου και της περιφέρειας. Την εξασφάλιση δυνατοτήτων μετατροπής του ελεύθερου χρόνου σε χρόνο δημιουργίας, την ενίσχυση της ερασιτεχνικής πρωτοβουλίας και της αυθόρμητης πολιτισμικής εκδήλωσης.

Στην κατεύθυνση αυτή να ιδρυθούν και να αναπτυχθούν πολυδύναμες πολιτιστικές υποδομές σε όλη τη χώρα (λέσχες, εκθεσιακοί και συναυλιακοί χώροι, ενώσεις πολιτών κ.α.) ώστε μέσα από προγράμματα και θεσμούς κρατικής, δημοτικής ή ιδιωτικής πρωτοβουλίας να ενθαρρυνθεί η ενημέρωση και συμμετοχή των πολιτών στα σύγχρονα πολιτιστικά ρεύματα στην παραγωγή και τη διάδοση των πολιτιστικών αγαθών.

## **17. Νεολαία: Δύναμη Κοινωνικής Αλλαγής**

1. Ο ΣΥΝ επαναβεβαιώνει σ' αυτή την κρίσιμη συγκυρία, που χαρακτηρίζεται από την αποξένωση και την περιθωριοποίηση της νεολαίας από την κοινωνία και την πολιτική, την στρατηγική αντίληψη της δημοκρατικής, ριζοσπαστικής, και οικολογικής Αριστεράς για την ανάδειξη της νεολαίας σε ιδιαίτερη δύναμη στην πορεία για την προοδευτική αλλαγή των συσχετισμών στην κοινωνία και το πολιτικό σύστημα του τόπου.

2. Οι νέοι υφίστανται τις βαριές επιπτώσεις της εφαρμοζόμενης αντικοινωνικής πολιτικής σε κρίσιμους τομείς, όπως η απασχόληση, η εκπαίδευση, η υποβάθμιση του πολιτισμού και της ποιότητας ζωής, η έκπτωση της πολιτικής ζωής και η απαξία οραμάτων και ιδανικών. Ταυτόχρονα η νεολαία υφίσταται τις συνέπειες της βαθιάς κρίσης των θεσμών που οργανώνουν το στάδιο ένταξής της στην κοινωνία και οδηγείται στο περιθώριο ή την παθητική ενσωμάτωσή της, βρίσκεται αντιμέτωπη με τις εντεινόμενες τάσεις κρατικού αυταρχισμού και συρρίκνωσης των τάσεων δημιουργικής αμφισβήτησης που εν δυνάμει αναπτύσσονται στη νεολαία και τα κινήματά της.

3. Ο ΣΥΝ και η Ε.Α.Ν. αγωνίζονται για την προώθηση εναλλακτικών ριζοσπαστικών πολιτικών για την αναβάθμιση και τις ουσιαστικές αλλαγές στην παρεχόμενη εκπαίδευση, για την κατοχύρωση των δικαιωμάτων και την ισότιμη θέση των νέων στο στρατό, την οικογένεια, το πολιτικό σύστημα, τις κοινωνικές οργανώσεις, την πολιτισμική δημιουργία. Ιδιαίτερα προτείνουμε άμεσες και ριζικές λύσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων που βρίσκεται σήμερα στο 30% (!) και είναι βασικός παράγων υποβάθμισης της ζωής και συρρίκνωσης του μέλλοντος των νέων.

Θέτουμε σε προτεραιότητα τη ριζική ανασυγκρότηση, τη μαζικοποίηση και την αυτόνομη λειτουργία των οργανωμένων θεσμών του νεολαιίστικου κινήματος και την ενθάρρυνση των αυτόνομων κινήσεων που έχουν ριζοσπαστικό προσανατολισμό για την ανάπτυξη των αγώνων της νεολαίας.

## 18. Ο ΣΥΝ και οι άλλες πολιτικές δυνάμεις

Το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται αντιμέτωπο με μια έντονη και πολλαπλή κρίση, προγραμματική, πολιτική και ηγεσίας. Η συνολική κυβερνητική του πολιτική σφραγίζεται από συντηρητικές επιλογές.

Οι προγραμματικές και πολιτικές του επιλογές, ο πελατειακός πολυσυλλεκτισμός και η αρχηγική-αυταρχική δομή του προκαλούν μια κατάσταση δομικής ακινησίας, με αρνητικές παρενέργειες στην πολιτική ζωή της χώρας.

Απέναντι στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ο Συνασπισμός ασκεί ριζοσπαστική, προγραμματική αντιπολίτευση από την σκοπιά της σύγχρονης, δημοκρατικής, μαχόμενης αριστεράς.

Με εδραιωμένη και κατακτημένη την αυτονομία του, ο ΣΥΝ αντιμετωπίζει την κυβερνητική πολιτική με αφετηρία τις προγραμματικές του επιλογές για τον προοδευτικό εκσυγχρονισμό της κοινωνίας και συμβάλλει ώστε αυτός ο κεντρικός στόχος να γίνει υπόθεση ευρύτερων δυνάμεων της εργασίας και πολιτισμού.

Χωρίς μηδενιστικές αρνήσεις και στείρες αντιπαραθέσεις, αλλά και χωρίς καμμία ταλάντευση στη σταθερή και ανυποχώρητη υπεράσπιση των συμφερόντων των λαϊκών στρωμάτων από παραλλαγές της νεοφιλελεύθερης πολιτικής, δεν διστάζουμε να συγκρουστούμε με κάθε μέτρο που διατηρεί το σημερινό τέλμα.

Η κυβερνητική πολιτική του ΠΑΣΟΚ φέρνει πολλές από τις προεκλογικές του υποσχέσεις σε σύγκρουση με την πραγματικότητα. Λαϊκές δυνάμεις αριστερού προσανατολισμού, αλλά και στελέχη του ωθούνται σε νέες αναζητήσεις. Ο ΣΥΝ, με δεδομένη την αυτονομία του, καλλιεργώντας σταθερά τις προγραμματικές του κατευθύνσεις και επιβεβαιώνοντας στην πράξη την εμμονή του σε αυτές και στην πίο πλατειά ενότητα για την εφαρμογή τους, οφείλει να διαμορφώνει τις πίο στενές ηθικοπολιτικές και μαζικές σχέσεις με αυτές τις δυνάμεις. Το ίδιο ισχύει και για λαϊκές δυνάμεις από άλλους χώρους, με τις οποίες πρέπει αδιάκοπα να αναζητείται το σημείο επαφής μέσα από την κοινωνική πάλη και τον ανοιχτό διάλογο και κριτική.

Η Ν.Δ. αποτελεί τον βασικό εκφραστή της νεοφιλελεύθερης πολιτικής, συνέπειες της οποίας είναι η διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, η επιδείνωση της οικονομικής κρίσης, οι αυταρχικού τύπου αλλοιώσεις της δημοκρατίας, η υποβάθμιση της διεθνούς θέσης της χώρας.

Οι επιλογές αυτές δοκιμάστηκαν την περίοδο 90-93, απέτυχαν και αποδοκιμάστηκαν.

Σήμερα η Ν.Δ. με τη νέα ηγεσία της επιχειρεί, χωρίς να αλλάξει τίποτε στην ουσία της πολιτικής της πρότασης, να διαμορφώσει μια νέα δυναμική ώστε να εισπράξει τη δυσaréσκεια από την πολιτική του ΠΑΣΟΚ.

---

Η Πολιτική Ανοιξη συγκροτήθηκε με κύριο στοιχείο τις εθνικιστικές απόψεις για το θέμα της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και την πλειοδοσία στα υπόλοιπα εθνικά θέματα. Η προσπάθειά της να διαμορφώσει και να προβάλει μια “κεντρώα” και “κοινωνικά ευαίσθητη” φυσιογνωμία, εντάσσεται σε μια πορεία ανασυγκρότησης του ευρύτερου συντηρητικού χώρου και ταυτόχρονα αποτελεί πηγή πίεσης προς εθνικιστικού και λαϊκίστικου χαρακτήρα επιλογές.

---

Το σημερινό ΚΚΕ έχει στραφεί οριστικά προς το παρελθόν, προσβλέποντας σε πρότυπα και πρακτικές που δυσφημίζουν τα ιδανικά του σοσιαλισμού. Ακολουθεί πολιτική αυτοαπομόνωσης, φανατισμού και περιχαράκωσης, ιδιαίτερα όσον αφορά τους αγώνες και την προοπτική της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης. Με τη στάση του απέναντι στο ΣΥΝ έρχεται σε αντίθεση με την ανάγκη κοινής δράσης των εργαζομένων για την πρόωθηση εναλλακτικών προτάσεων για την έξοδο της χώρας από την κρίση και την παρακμή.

## **19. Ισχυρός και συσπειρωμένος Συνασπισμός, εγγύηση για μια προοδευτική προοπτική**

Κεντρικός και πρωταρχικός στόχος του Συνασπισμού είναι η δραστική ισχυροποίησή του ώστε μέσα από τις αναμετρήσεις και τις ανακατατάξεις που έρχονται, να διεκδικήσει έναν ουσιαστικό ρόλο στις εξελίξεις.

Αυτή η πρόκληση απαιτεί σταθερότητα και συνέχεια στη γραμμή πλεύσης που συλλογικά έχουμε χαράξει και προωθούμε τα δύο τελευταία χρόνια, καθώς και δυναμικές και εξωστρεφείς πολιτικές πρωτοβουλίες στην ελληνική κοινωνία.

Με εδραιωμένη την αυτονομία του, ως αριστερή δύναμη μακράς πνοής και με αποκλειστικό γνώμονα το πρόγραμμα και τις αρχές του, ο ΣΥΝ καλείται να αναδειχτεί, πριν και μετά τις εκλογές, σε ισχυρό πόλο συσπείρωσης και σημείο αναφοράς ευρύτερων ριζοσπαστικών και προοδευτικών δυνάμεων της ελληνικής κοινωνίας. Να δώσει νικηφόρα και αυτοδύναμα σε όλη τη χώρα, τη μάχη των επόμενων εθνικών εκλογών με στόχο ένα ποιοτικό άλμα στην ανοδική του πορεία.

Ο Συνασπισμός προβάλλει το πρόγραμμά του και το δικό του, ευδιάκριτο στίγμα. Έχει καθαρά πολιτικά μετωπα και σαφείς επιδιώξεις. Αγωνίζεται για την ήττα της κυβερνητικής πολιτικής που σφραγίζεται από συντηρητικές επιλογές και για την ανατροπή των συσχετισμών που τη στηρίζουν. Προβάλλει από τώρα με συνοχή, σχέδιο και προοπτική μια δημοκρατική προοδευτική διέξοδο από την κατάσταση που έχει διαμορφώσει η παταγώδης αποτυχία της κυβερνητικής πολιτικής και η έντονη και πολλαπλή κρίση του ΠΑΣΟΚ.

Ο ΣΥΝ αποτελεί την πιο αποτελεσματική και πειστική αριστερή δύναμη που μπορεί να αναχαιτίσει, με βάση προγραμματικές θέσεις, σύγχρονα επιχειρήματα και αξίες, της προοπτικής αυτοδύναμης επανόδου της Νέας Δημοκρατίας και ευρύτερα της συντηρητικής παράταξης. Το ΠΑΣΟΚ, με τις πολιτικές του επιλογές, την κυβερνητική αποτυχία και την κομματική του κρίση, λειτουργεί ως τροφοδότης της συντήρησης.

Ο ΣΥΝ αγωνίζεται για να μπει ισχυρός στη Βουλή, για να μπορεί να συμβάλει, σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, με γνώμονα το πρόγραμμα και τις αρχές του, να αλλάξουν όλα: πολιτική, πρόγραμμα, πρόσωπα και κανόνες λειτουργίας. Διεκδικεί την απλή αναλογική για να καταγραφεί αυθεντικά η λαϊκή βούληση και οι κοινωνικές διεργασίες και να περάσει η χώρα ομαλά, με την ψήφο του λαού, σε ένα νέο πολιτικό σκηνικό, χωρίς πλαστές αυτοδυναμίες.

Επιδιώκει να αναδειχθεί σε κρίσιμη δύναμη, για να παρέμβει ως χρήσιμη δύναμη για τον προοδευτικό εκσυγχρονισμό της κοινωνίας. Ο ΣΥΝ δεν προσφέρεται να γίνει στήριγμα ή άλλοθι μιας κυβερνητικής πολιτικής και μιας πολιτικής σκηνής, που πρέπει να ηττηθούν και να αλλάξουν γρήγορα και ριζικά. Φιλοδοξεί να γίνει όχι

μπάλωμα της κρίσης, αλλά μοχλός για θετικές προοδευτικές ανακατατάξεις και ανατροπή του σημερινού πολιτικού τέλματος.

Ενας ισχυρός, συσπειρωμένος ΣΥΝ μπορεί να επιβάλει θετικές αλλαγές στον εκλογικό νόμο, να προκαλέσει βαθιά ρήγματα στο δικομματισμό, να ματαιώσει λύσεις πλαστής αυτοδυναμίας, να διεκδικήσει τη δημιουργία προϋποθέσεων για λύσεις εναλλακτικής διακυβέρνησης προοδευτικού προσανατολισμού και όχι απλώς κυβερνητικής εναλλαγής.

Στη φάση, που διανύουμε δεν υπάρχουν οι όροι και οι προϋποθέσεις για τη συγκρότηση κυβέρνησης συνεργασίας ΠΑΣΟΚ, Συνασπισμού ή άλλων πολιτικών δυνάμεων, ικανής να εξασφαλίσει έναν προοδευτικό προσανατολισμό για τη χώρα. Αν δεν αλλάξουν ριζικά οι συσχετισμοί και δεν διαμορφωθούν, μέσα από τη λαϊκή παρέμβαση, ουσιαστικές προοδευτικές ανακατατάξεις και μετατοπίσεις και ένα νέο πολιτικό σκηνικό, αν δεν διαμορφωθούν οι αναγκαίες πολιτικές, προγραμματικές και κοινωνικές προϋποθέσεις, ένας ισχυρός συσπειρωμένος ΣΥΝ θα αναδειχθεί στην κύρια και μαχητική δύναμη αριστερής προγραμματικής αντιπολίτευσης εναντίον κάθε κυβερνητικής λύσης που θα βασίζεται στη δικομματική εναλλαγή ή συναλλαγή καθώς και σε συντηρητικές πολιτικές επιλογές.

Ενας ισχυρός συσπειρωμένος Συνασπισμός με φερέγγυο, αριστερό, σύγχρονο και πειστικό πρόγραμμα και νέο, αποφασιστικό ρόλο στην πολιτική σκηνή, μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία μιας στρατηγικής αντιμετώπισης της σύγχρονης, δημοκρατικής, μαχόμενης Αριστεράς. Για τη ριζική αλλαγή συσχετισμών, την πολύμορφη άνθηση της κοινωνικής πρωτοβουλίας και τη συγκρότηση ενός πλατιού προοδευτικού, κοινωνικού και πολιτικού συνασπισμού με προοπτική εξουσίας, ικανού να διεκδικήσει την εμπιστοσύνη της λαϊκής πλειοψηφίας σε ένα πρόγραμμα προοδευτικού εκσυγχρονισμού της χώρας.

Ο Συνασπισμός είναι ο αυτόνομος πόλος της σύγχρονης δημοκρατικής Αριστεράς στην πολιτική ζωή της χώρας. Απέναντι και στη νέα κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ασκεί προγραμματική αντιπολίτευση.

Η αντιπολίτευση του Συνασπισμού ασκείται από την σκοπιά των προγραμματικών μας προτάσεων. Οι προγραμματικές θέσεις του Συνασπισμού είναι σε αντίθεση με την εφαρμοζόμενη και σήμερα πολιτική του ΠΑΣΟΚ.

Από θέσεις αυτονομίας και ισοτιμίας στη μεταβατική περίοδο που διανύουμε, διεκδικούμε την αλλαγή των συσχετισμών με την αποφασιστική πολιτική και εκλογική ενίσχυση του Συνασπισμού.

Η αλλαγή πολιτικής προϋποθέτει και επιβάλλει άλλες προτεραιότητες αλλά και συγκρούσεις. Όχι στις αυτοδυναμίες, όχι στη δικομματική πόλωση, όχι στους κομματικούς ηγεμονισμούς.

Ο Συνασπισμός δίνει τη μάχη του προοδευτικού εκσυγχρονισμού από τις θέσεις της αυτόνομης σύγχρονης δημοκρατικής Αριστεράς.



## **20. Δίχρονη πορεία: Θετικά βήματα, αφετηρία και πρόκληση για μια νέα δυναμική.**

Ο ΣΥΝ από το ιδρυτικό του συνέδριο (Ιούνιος '92), ανέλαβε το δύσκολο ιδεολογικό - πολιτικό και οργανωτικό εγχείρημα να διαμορφωθεί και να λειτουργήσει ως ενιαίο και πλουραλιστικό κόμμα της σύγχρονης δημοκρατικής και ριζοσπαστικής αριστεράς.

Στα 3,5 χρόνια που μεσολάβησαν συσώρευσε πλούσιες θετικές και αρνητικές εμπειρίες και είναι σήμερα σε θέση να εξαγει συμπεράσματα και να κάνει επιλογές που θα του επιτρέψουν να μπει σε μια νέα περίοδο μεγαλύτερης ωριμότητας και αποτελεσματικότερης δράσης.

Στο έκτακτο συνέδριο (Δεκέμβριος '93), διερευνήθηκαν οι αιτίες της οδυνηρής εκλογικής ήττας που είχε ως αποτέλεσμα την εκτός βουλής θέση του ΣΥΝ, εξελέγει νέα ηγεσία και τέθηκαν οι βάσεις για μια νέα πορεία.

Δύο χρόνια μετά πρέπει να πούμε ότι ο ΣΥΝ βρίσκεται σε μια τελείως διαφορετική φάση.

Οχι μόνο ξεπέρασε το ισχυρό σοκ της εκλογικής ήττας, όχι μόνο απέφυγε τους κινδύνους περιθωριοποίησης και αποδυνάμωσης, αλλά κατάφερε να επιβάλλει την παρουσία του στην πολιτική ζωή του τόπου, να διευρύνει την επιρροή του και να αποτελεί μια υπολογίσιμη από όλους πολιτική δύναμη.

Σ' αυτό συνετέλεσαν καθοριστικά η σημαντική εκλογική καταγραφή στις Ευρωεκλογές και στις δημοτικές εκλογές, οι καίριες πρωτοβουλίες στα μεγάλα προβλήματα εξωτερικής πολιτικής, οι παρεμβάσεις στα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα της χώρας, η έντονη προσπάθεια για την επαφή με το λαό και τα προβλήματά του.

Βεβαίως πολλά προβλήματα εξακολουθούν να υπάρχουν, όμως συνολικά εκτιμούμε ότι ο ΣΥΝ στα δύο χρόνια που πέρασαν από το έκτακτο συνέδριο, δημιούργησε τις προϋποθέσεις εδραίωσής του στην πολιτική ζωή και διεκδίκησης σημαντικού πολιτικού ρόλου.

Αυτή η θετική για τη δίχρονη πορεία μας εκτίμηση, μας υποχρεώνει να υπογραμμίσουμε με μεγαλύτερη έμφαση τις 5 αδυναμίες που πρέπει να ξεπεραστούν και τα προβλήματα που πρέπει να λυθούν, ώστε οι νέες προϋποθέσεις που δημιουργούνται για τον ΣΥΝ να αξιοποιηθούν στο μέγιστο βαθμό.

Στη νέα λοιπόν περίοδο, η προσοχή μας πρέπει να συγκεντρωθεί στην αντιμετώπιση των εξής κεντρικών προβλημάτων:

### **α) Μεγαλύτερη πολιτική σαφήνεια**

Ο ΣΥΝ οφείλει σε όλα τα θέματα να διαμορφώσει ευκρινή, σαφή και ευδιάκριτο πολιτικό λόγο.

Η εμπειρία που αποκομίσαμε στα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, αποδεικνύει την εμβέλεια και την αποτελεσματικότητα ενός πολιτικού λόγου με τα παραπάνω χαρακτηριστικά και υπογραμμίζει το μέγεθος των καθυστερήσεων μας σε άλλα θέματα.

Βεβαίως η κατάκτηση αυτού του στόχου είναι συνάρτηση της ουσιαστικής μελέτης και επεξεργασίας των προβλημάτων, καθώς και της συστηματικής προσπάθειας για την

ανάπτυξη των θεωρητικών εργαλείων προσέγγισης της πραγματικότητας και ενός σταθερού πλαισίου οραματικών στόχων στο οποίο οφείλουν να εντάσσονται οι επί μέρους προτάσεις του ΣΥΝ.

Είναι όμως ταυτόχρονα συνάρτηση και της βελτίωσης του τρόπου δουλιάς των οργάνων του κόμματος και της ικανότητας τους να αξιοποιούν τόσο τις δυνατότητες του δυναμικού του κόμματος, τις επεξεργασίες και τις θέσεις, όσο και τις δυνατότητες του ευρύτερου χώρου της ανανεωτικής αριστεράς και της ριζοσπαστικής οικολογίας και των κοινωνικών κινημάτων.

Σε όλους αυτούς τους τομείς υπάρχουν σοβαρότατες καθυστερήσεις που δεν δικαιολογούνται και οφείλουν άμεσα να ξεπεραστούν.

#### β) Ισχυρότεροι δεσμοί με το μαζικό λαϊκό κίνημα

Η σύγκριση και τα εσωτερικά προβλήματα της πρώτης μετά το ιδρυτικό συνέδριο του κόμματος περιόδου, καθώς και τα προβλήματα που η εκλογική ήττα δημιούργησε, επηρέασαν αρνητικά το μαζικό προσανατολισμό του κόμματος και εμπόδισαν την ανάπτυξη σταθερών δεσμών του ΣΥΝ με τα κρίσιμα για την εδραίωση, ανάπτυξη και διαμόρφωση ευδιάκριτης φυσιογνωμίας, κοινωνικά στρώματα.

Σήμερα δε που η γενική πολιτική επιρροή του κόμματος διευρύνεται, η αναντιστοιχία ανάμεσα σε αυτή τη γενική επιρροή και τη συγκεκριμένη αποτύπωση της σε κοινωνικούς χώρους, συνδικαλιστικούς φορείς των εργαζομένων, των αγροτών και των επαγγελματιοβιοτεχνών, εκτός φωτεινών εξαιρέσεων, είναι πολύ μεγάλη.

Επιβάλλεται λοιπόν, η χάραξη ενός σταθερού προσανατολισμού ενίσχυσης των δεσμών του ΣΥΝ με το μαζικό λαϊκό κίνημα και βεβαίως η επεξεργασία συστηματικής στρατηγικής παρέμβασης με βάση τις προγραμματικές του αντιλήψεις.

#### γ) Ουσιαστικότερη λειτουργία και συγκρότηση του κόμματος

Η αναντιστοιχία που καταγράφηκε προηγούμενα, ισχύει το ίδιο έντονα ανάμεσα στη γενική πολιτική επιρροή του Κόμματος και την οργανωτική του συγκρότηση και ανάπτυξη.

Βεβαίως τα προβλήματα του ΣΥΝ κατά τη διάρκεια αυτής της τριετίας όπως και το γενικότερο κλίμα κρίσης των κομμάτων και της πολιτικής λειτουργίας, μπορούν να ερμηνεύσουν το φαινόμενο αυτό.

Ομως δικός μας στόχος είναι ο ΣΥΝ να αποτελέσει μια διαφορετικού τύπου πολιτική δύναμη και να αναμετρηθεί με τη γενικότερη πολιτική κρίση.

Ετσι πρέπει να καταγράψουμε και τα προβλήματα οργανωτικής αμορφίας και τα προβλήματα τυπικής και γραφειοκρατικής λειτουργίας που χαρακτηρίζουν την εικόνα του ΣΥΝ.

Βεβαίως σημειώσαμε πολύ σημαντικά βήματα στον πλουραλιστικό χαρακτήρα του κόμματος με τη λειτουργία των τάσεων και των ρευμάτων στα πλαίσια του ΣΥΝ στον τομέα της εσωκομματικής δημοκρατίας και της συμμετοχής των μελών με την ενεργοποίηση του θεσμού των εσωκομματικών δημοψηφισμάτων, της ανάδειξης των υποψηφίων δια καθολικής ψηφοφορίας των μελών του κόμματος (Ευρωεκλογές), της αποκεντρωμένης λήψης αποφάσεων στις εκλογές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης του 1994.

Όμως οι απαιτήσεις είναι πολύ μεγαλύτερες και απέχουμε πολύ από ένα επίπεδο κομματικής λειτουργίας που θα εξασφάλιζε έγκαιρη και ουσιαστική συμμετοχή των μελών και στελεχών του κόμματος από την αναβαθμισμένη πολιτική λειτουργία των οργάνων και των οργανώσεων στη διαμόρφωση, καθώς και στην προβολή και υλοποίηση της πολιτικής του κόμματος.

δ) Συλλογικότερη δράση

Τέλος ο ΣΥΝ οφείλει να θέσει στο κέντρο της προσοχής του, ένα εξαιρετικά κρίσιμο και ταυτόχρονα δύσκολο πρόβλημα.

Το πρόβλημα της δράσης του κόμματος ως συνόλου. Ως ενός μαζικού και συλλογικού οργανισμού που επεξεργάζεται την πολιτική του, σχεδιάζει και δρα ως σύνολο και δεν διαχωρίζεται σ'αυτούς που ασκούν κατ'ουσίαν την πολιτική και σ'εκείνους που απλώς παρακολουθούν παθητικά. Ενός οργανισμού που χαρακτηρίζεται από τη συλλογικότητα στη λειτουργία, στη δράση, στην εμφάνιση.

Βεβαίως στη σημερινή εποχή όπου η λειτουργία των ΜΜΕ έχει ανατρέψει σε μεγάλο βαθμό το πλαίσιο εντός του οποίου αναπτύχθηκαν στο παρελθόν τα μαζικά κόμματα, όμως σ'αυτό ακριβώς το σημείο είναι που πρέπει να υπάρξει και η μεγαλύτερη επίθεση του ΣΥΝ στο υπάρχον πολιτικό σύστημα.

Επίθεση με τη μορφή πρωτοβουλιών που στην πράξη θα προωθούν μορφές πολιτικής συμμετοχής και δράσης που θα ξαναδίνουν στο μεμονωμένο άτομο τη δυνατότητα της συλλογικότητας και της υπέρβασης του ατομικού κατακερματισμού.

Μιά τέτοια προοπτική, θέτει εξαιρετικά σημαντικά καθήκοντα σε ολόκληρο το κόμμα.

Απαιτούνται και νέοι θεσμοί και σχεδιασμός και οργανωτικοτεχνικές υποδομές.

Πάνω απ'όλα όμως απαιτείται η θέληση να διαμορφώσουμε αυτή τη νέα συλλογικότητα που πρέπει να αποτελεί το κόμμα της σύγχρονης αριστεράς.